

A-1687

INSTYTUT TURYSTYKI
ZAKŁAD NAUKOWO-BADAWCZY
W TORUNIU

Strategia
rozwoju i promocji produktu
turystycznego
w gminie Szczecinek

Koncepcja
wdrożenia strategii rozwoju

Opracowano na zlecenie Urzędu Gminy w Szczecinku

Zespół autorski:

dr Jan Owsiak

dr Janusz Sewerniak

mgr Grażyna Andrzejewska

Grażyna Szwedowska

Toruń, czerwiec 1996

I. Założenia i cel pracy	4
II. Uwarunkowania rozwoju turystyki	6
1. Położenie względem źródeł ruchu turystycznego i głównych tras turystycznych. Dostępność komunikacyjna.	6
2. Zróżnicowanie i ranga zasobów turystycznych	8
2.1. Walory i atrakcje turystyczne	8
2.2. Uwarunkowania ekologiczne	12
2.3. Istniejąca infrastruktura turystyczna	13
3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze. Diagnoza postaw społecznych wobec rozwoju turystyki	17
4. Obecny system obsługi ruchu turystycznego	18
5. Ruch turystyczny - obecna i przewidywana wielkość oraz struktura rodzajowa	19
6. Typy produktu turystycznego	20
7. Uwarunkowania formalno-prawne	21
8. Chłonność turystyczna	22
III. Strategia rozwoju produktu turystycznego	23
1. Cele strategii	23
2. Określenie preferowanych form turystyki	24
3. Kierunki restrukturyzacji zagospodarowania turystycznego	26
4. Wprowadzanie nowych form zagospodarowania turystycznego	27
5. Rozwój produktu turystycznego pod kątem możliwości przedłużenia sezonu turystycznego	27
6. Zintegrowany system informacji turystycznej	28
7. Kadry obsługi turystyki	28
8. Etapowanie strategii rozwoju turystyki	28

IV. Koncepcja wdrożenia strategii rozwoju produktu turystycznego. Propozycje działań w celu rozwoju produktu turystycznego oraz zmiany planu zagospodarowania przestrzennego gminy.	29
1. Działania organizacyjno-kadrowe	30
2. Działania popularyzatorskie	37
3. Działania prawne	37
4. Działania ofertowe	38
5. Działania w sferze komunalnej	39
6. System obsługi ruchu turystycznego	40
7. Pojemność turystyczna	40
V. Strategia promocji produktu turystycznego	42
1. Rynek turystyczny gminy Szczecinek	42
2. Gmina Szczecinek w regionalnym i krajowym systemie informacji i promocji turystyki	42
3. Instrumenty polityki promocyjnej	43
VI. Aktualne i potencjalne dochody z turystyki dla gminy i jej mieszkańców	44
VII. Podsumowanie i wnioski	49

ZAŁĄCZNIKI KARTOGRAFICZNE /poza tekstem/:

Mapa 1. Gmina Szczecinek. Diagnoza uwarunkowań rozwoju turystyki
/skala 1 : 10 000/

Mapa 2. Gmina Szczecinek. Koncepcja funkcjonowania turystyki
/skala 1 : 10 000/

I. Założenia i cel pracy

Turystyka stanowi bardzo atrakcyjną, niskokapitałową formę zwiększania dochodów dla gmin i ich społeczności. Wprowadzanie odpowiednich form turystyki nawiązujących do specyfiki danej gminy powinno w znacznym stopniu zaktywizować gospodarczo społeczność lokalną przez rozwój drobnego, nieuciążliwego dla środowiska przemysłu, rolnictwa i usług pod kątem obsługi turystyki. Inwestycje w turystyce stymulują ogólny rozwój infrastruktury użyteczności publicznej. Stanowi to z kolei impuls do rozwijania budownictwa, transportu, telekomunikacji, rolnictwa. Turystyka stanowi bodziec dla działalności średnich i małych przedsiębiorstw, szczególnie aktywnych na terenach o dużej dynamice rozwojowej.

Rozwój ten powinien także przynieść korzyści ekonomiczne takie, jak: zwiększenie majątku trwałego gminy, większy obrót kapitałowy, powstanie nowych miejsc pracy /zmniejszenie bezrobocia/, poprawa warunków socjalno-bytowych ludności, zwiększenie wpływów finansowych do budżetu gminy. Jest to możliwe pod warunkiem zainteresowania rozwojem turystyki przez społeczność lokalną i władze samorządowe. Należy ponadto podkreślić, że powinna temu również sprzyjać odpowiednia polityka państwa w dziedzinie turystyki, zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Gmina Szczecinek pod względem fizycznogeograficznym położona jest na Pojezierzu Pomorskim i obejmuje fragmenty: Pojezierza Szczecineckiego, Drawskiego oraz Bytowskiego i Równiny Charzykowskiej. Jest to jeden z najbardziej atrakcyjnych turystycznie obszarów w środkowej Polsce. Znaczna część terenów gminy zaliczana jest w skali Polski do obszarów turystycznych kategorii I i II. Obszary te charakteryzują się unikalnymi wartościami przyrodniczymi i krajobrazowymi. Należy podkreślić, że ważną rolę dla rozwoju turystyki na terenie całej gminy odgrywają także walory kulturowe.

Rozwój funkcji turystycznych na terenie gminy ma dwojakie znaczenie. Dla miejscowej ludności stanowi dodatkowe źródło dochodów, natomiast dla mieszkańców położonych w sąsiedztwie miast stanowi bazę turystyczną i wypoczynkową.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie programu roz-

woju turystyki na terenie gminy Szczecinek w warunkach ekorozwoju. Użytkowanie i zagospodarowanie środowiska przyrodniczo-kulturowego powinno być prowadzone w taki sposób, aby zapewnione było utrzymanie równowagi w systemach ekologicznych i nie następowała degradacja wartości kulturowych na terenie gminy. Należy więc propagować i organizować takie formy turystyki, których rozwój /baza, sprzęt, użytkownicy/ nie zakłóci sprawności funkcjonowania przyrody i zachowane zostaną wartości kultury materialnej i duchowej odwiedzanych obszarów. Kolejnym celem opracowania jest przedstawienie dla gminy Szczecinek strategicznego programu promocji produktu turystycznego. Jednym z ważniejszych celów opracowania jest wskazanie kierunków oraz etapowanie wdrożenia koncepcji rozwoju turystyki. Zamierzeniem autorów jest takie ujęcie problematyki rozwoju produktu turystycznego w gminie, aby opracowanie wykazywało się jak największą przydatnością dla potrzeb praktyki. Opracowanie to stanowić zatem powinno zarówno podstawę działań praktycznych dla władz gminy oraz jej mieszkańców, jak i wykazywać się przydatnością przy aktualizacji i zmianach planu zagospodarowania przestrzennego gminy.

Niniejsze opracowanie nawiązuje do wykonanej w 1995 r. przez Instytut Turystyki w Toruniu pracy pt. "Program rozwoju i promocji produktu turystycznego Stowarzyszenia Gmin Pojezierza Drawskiego". Praca ta wykonana została dla 10 gmin Pojezierza, w tym dla gminy Szczecinek. Ogólne wnioski wynikające z w/w pracy zostały uwzględnione także w niniejszej pracy z uszczegółowieniem wynikającym ze skali opracowania.

Opracowanie składa się z niniejszej części tekstowej oraz dwóch map w skali 1 : 10 000 przedstawiających:

- "Diagnozę uwarunkowań rozwoju turystyki",
- "Koncepcję funkcjonowania turystyki".

Opracowano także odrębnie syntezę programu rozwoju turystyki w gminie dla potencjalnych krajowych i zagranicznych inwestorów.

Praca wykonana została na podstawie danych zebranych w Urzędzie Gminy oraz badań terenowych, które przeprowadzono w dwóch etapach: podczas realizacji prac dla Stowarzyszenia Gmin Pojezierza Draw-

skiego /lipiec-wrzesień 1995 r/ oraz dla potrzeb realizacji niniejszego opracowania w maju i czerwcu 1996 r.

II. Uwarunkowania rozwoju turystyki

Do najważniejszych uwarunkowań rozwoju turystyki w gminie Szczecinek należą: położenie względem źródeł ruchu turystycznego i tras turystycznych, rodzaj i ranga walorów turystycznych, zwłaszcza przyrodniczych, istniejące zainwestowanie i użytkowanie turystyczne, uwarunkowania społeczne /np. zainteresowanie miejscowej ludności rozwojem produktu turystycznego, własność ziemi, stopień bezrobocia w gminie/.

1. Położenie względem źródeł ruchu turystycznego i głównych tras turystycznych. Dostępność komunikacyjna.

Gmina Szczecinek położona jest we wschodniej części woj. koszalińskiego, przy granicy z woj. słupskim. Odrębną jednostką administracyjną w obrębie gminy stanowi miasto Szczecinek.

Gmina Szczecinek charakteryzuje się bardzo dobrą dostępnością komunikacyjną drogową i kolejową oraz bardzo korzystnym położeniem komunikacyjnym w stosunku do najważniejszych źródeł ruchu turystycznego. W dostępności komunikacyjnej drogowej najważniejszą rolę pełnią drogi krajowe międzyregionalne: nr 11 Poznań-Koszalin oraz nr 21 Szczecinek-Słupsk. Drogi te stanowią ważne w skali kraju drogi tranzytu turystycznego z południowej i centralnej Polski na środkowe wybrzeże Bałtyku.

Równie korzystna jest dostępność komunikacyjna kolejowa gminy, ze względu na przecinające ten teren linie kolejowe z ważnym w skali kraju węzłem kolejowym, jakim jest Szczecinek. Najważniejszą rolę pod tym względem pełni linia kolejowa Poznań-Piła-Kołobrzeg. Znaczenie lokalne, bardzo istotne z punktu widzenia rozrządu ruchu turystycznego, mają linie kolejowe ze Szczecinka do: Słupska, Człuchowa oraz Złocieńca. System połączeń kolejowych pozwala na dogodny dojazd na teren gminy praktycznie z terenu całej Polski.

W przypadku dostępności komunikacyjnej wewnętrznej szczególnie

ważną rolę pod tym względem spełniają 2 stacje kolejowe: Przeradz oraz Gwda Mała. Stacja kolejowa Przeradz położona na linii kolejowej Szczecinek-Białogard może stanowić punkt początkowy /lub końcowy/ realizacji programów turystycznych w północno-zachodniej części gminy, w sąsiedztwie jez. Wielatowskiego oraz w rejonie Wierzchowa np. wędrówek pieszych, rowerowych po szlakach turystycznych itp. Analogiczną rolę we wschodniej części gminy odgrywa stacja kolejowa Gwda Mała na linii Szczecinek-Biały Bór stanowiąca bardzo dobry punkt wyjściowy udostępniający rejon jezior: Wielimie, Dołgie i Spore. Stacja kolejowa Gwda Mała ze względu na stosunkowo bliskie położenie w stosunku do rzeki Gwdy stanowić powinna w większym niż dotychczas stopniu punkt początkowy wędrówek kajakowych po tzw. "pętli szczecineckiej" oraz w dół rzeki Gwdy. Do obu w/w stacji kolejowych dochodzi w ciągu doby ze Szczecinka 5 par połączeń kolejowych, co uznać należy jako bardzo korzystne dla udostępnienia turystycznego gminy.

Drogowa dostępność komunikacyjna wewnętrzna gminy wyrażająca się możliwościami dojazdu do poszczególnych fragmentów użytkowanych turystycznie jest dobra, co wynika z układu dróg wojewódzkich i gminnych. Najważniejszą rolę rozprowadzającą ruch turystyczny w obrębie gminy spełniają drogi: Szczecinek-Wierzchowo oraz Szczecinek-Gwda Wielka. Należy jednak podkreślić, że poprawy wymaga jakość niektórych odcinków dróg wojewódzkich i gminnych, co związane jest z dostępnością do takich jednostek osadnictwa turystycznego, jak np. Malechowo i Orawka.

Dla dostępności komunikacyjnej gminy Szczecinek potencjalnie bardzo ważną rolę może spełniać lotnisko w Wilczych Laskach. Jak istotną rolę dla rozwoju turystyki odgrywają tego typu połączenia komunikacyjne świadczy przykład uruchomionego jesienią 1995 r. lotniska "Mazury" w Szymanach pod Szczytnem. Lotnisko to już obecnie obsługuje ruch turystyczny z Niemiec /2 połączenia lotnicze z różnymi miastami niemieckimi w ciągu tygodnia/. W wyniku uruchomienia tego lotniska znacznie wzrosła wielkość ruchu turystycznego z Niemiec, a także wzrosła rola Szczytna jako ośrodka komunikacyjnego na

Pojezierzu Mazurskim. Uruchomienie /wspólnie przez miasto i gminę szczecinek/ lotniska w Wilczych Laskach, jak się wydaje, odgrywać może analogiczną rolę dla udostępnienia komunikacyjnego całej środkowej części Pojezierza Pomorskiego, z rosnącym znaczeniem Szczecinka dla obsługi komunikacyjnej zachodniej części polskiego pasa pojeziernego.

2. Zróżnicowanie i ranga zasobów turystycznych

2.1. Walory i atrakcje turystyczne

Walory turystyczno-krajoznawcze środowiska przyrodniczego

Atrakcyjność turystyczna walorów środowiska przyrodniczego w gminie Szczecinek jest zróżnicowana. Najważniejszymi elementami środowiska przyrodniczego decydującymi o atrakcyjności turystycznej gminy są: szata leśna, sieć wodna i rzeźba terenu. Podstawową rolę pod tym względem odgrywają jednak jeziora i szata leśna. Dokonując oceny przydatności turystycznej jezior brano pod uwagę następujące kryteria:

- powierzchnia,
- występowanie terenów leśnych w otoczeniu jezior,
- występowanie korzystnych warunków do lokalizacji zainwestowania turystycznego na obrzeżach jezior /tereny bezleśne o glebach V, VI i VIz klasy bonitacyjnej/,
- aktualny i przewidywany stan czystości wody,
- charakter obecnego użytkowania i własność,
- sankcje ochronne,
- turystyczna dostępność brzegowa,
- występowanie w strefie brzegowej roślinności wodnej.

Wody powierzchniowe nadające się do użytkowania turystycznego występują na terenie całej gminy. Znajduje się 26 jezior o powierzchni ponad 10 ha, w tym 6 jezior zajmujących powierzchnię ponad 100 ha. Najbardziej atrakcyjnymi akwenami dla różnych form wypoczynku przy- nawodnego są jeziora: Wielimie /1795,4 ha/, Wierzchowo /779,7 ha/, Dołgie /310,3 ha/, Wielatowo /182,0 ha/, Studnica /102,0 ha/, Wilczkowo /100,8 ha/, Rymierowo /97,0 ha/, Spore /88,2 ha/, Trzebie-

chowo /89,2 ha/, Dębno /77,1 ha/, Wierzchówko /54,3 ha/. Są to jeziora, w sąsiedztwie których występują korzystne warunki do lokalizacji infrastruktury turystycznej, słabe gleby, dobra dostępność brzegowa, z brzegami porośniętymi w znacznej części lasami, o czystości wody /aktualna lub przewidywana/ - minimum II klasa. Mniej przydatnymi do użytkowania turystycznego, głównie ze względu na mniejszą powierzchnię są jeziora: Smoleńskie /48,5 ha/, Czarne /31,7 ha/, Lipowo /31,7 ha/, Białe /31,0 ha/, Jeziorki /27,5 ha/, Płociczno /25,8 ha/ i Broczyno /24,0 ha/. Jez. Kiełpino zajmujące powierzchnię 47,1 ha stanowi rezerwat leśno-florystyczny.

Wysoką atrakcyjnością turystyczną charakteryzują się także dolina Gwdy. Ze względu na sąsiedztwo lasów i występowanie słabych gleb zarówno górne, jak i środkowe odcinki doliny Gwdy stanowią potencjalnie atrakcyjny teren do zagospodarowania turystycznego. Rzeką Gwda jest również ciekawym szlakiem kajakowym, łączącym szereg bardzo atrakcyjnych jezior.

Należy podkreślić, że jeziora na terenie gminy Szczecinek zaliczane są przede wszystkim do II i III klasy czystości. W niektórych jeziorach /Wielimie, Trzebiechowo, Kocko/ wody nie odpowiadają normom czystości. Pozytywnym dla użytkowania turystycznego jest fakt, że planuje się aby wody wszystkich jezior mieściły się w I i II klasie czystości.

Obszar gminy charakteryzuje się występowaniem zróżnicowanych zbiorowisk roślinnych. Są to przede wszystkim tereny leśne, obszary zadrzewione i zakrzewione, łąki i pastwiska oraz tereny zieleni urządzonej. Znacznie urozmaicona jest tu szata leśna, która stanowi jeden z najważniejszych walorów turystycznych środowiska przyrodniczego. Tereny leśne zajmują znaczną powierzchnię gminy /18.543 ha/, co stanowi 36,3 % jej obszaru. Są to przede wszystkim lasy państwowe. W gminie Szczecinek, głównie w jej północnej i zachodniej części przeważają lasy sosnowe z domieszką brzozy i buka wykształcowe na siedliskach boru świeżego. Natomiast w sąsiedztwie Szczecinka występują lasy bukowe z domieszką dębu, świerka i modrzewia. Tego typu lasy zaliczane są do I kategorii przydatności turystycznej.

Sprzyjającym dla użytkowania turystycznego jest wiek drzewostanów, gdyż średnia wieku wynosi ponad 50 lat. Należy podkreślić, że centralna i wschodnia część gminy charakteryzuje się niewielką leśnością, przez co odznacza się mniejszą atrakcyjnością turystyczną.

Gmina Szczecinek charakteryzuje się dużym urozmaicheniem rzeźby terenu, co związane jest z położeniem gminy w obrębie Pojezierzy Drawskiego i Szczecineckiego. Urozmaicenie rzeźby związane jest z rozcięciem terenu przez rynny jeziorne i doliny rzeczne. Z punktu widzenia użytkowania turystycznego korzystne jest, że w wielu przypadkach tereny o największym urozmaiceniu rzeźby, zwłaszcza w otoczeniu rynien jeziornych, pokrywają się obszarami występowania wód powierzchniowych. Są to w większości przypadków również tereny zalesione.

Dla rozwoju zagospodarowania turystycznego w gminie Szczecinek bardzo sprzyjające jest to, że tereny o najwyższej atrakcyjności turystycznej pokrywają się w zdecydowanej większości przypadków z występowaniem gleb piaszczystych o niskiej przydatności do użytkowania rolniczego /V i VI klasa bonitacyjna/. Tereny o glebach klasy III i IV występują głównie w zachodniej i południowej części gminy.

Atrakcją turystyczną środowiska przyrodniczego w gminie Szczecinek są 2 rezerваты przyrody: wodno-florystyczny "Jezioro Kiełpino" leśno-florystyczny "Dęby Wilczkowskie". Projektuje się także objąć tą formą ochrony "Torfowisko Wielatowo". Na terenie gminy znajduje się ponadto 7 zatwierdzonych pomników przyrody. Pomnikami tymi są okazałe, 200-letnie dęby i buki. Ważną atrakcją przyrodniczą na terenie gminy są stanowiska rzadkich ptaków: orla bielika, czarnego bociana i żurawia.

Walory krajoznawcze środowiska kulturowego

Walory krajoznawcze środowiska kulturowego stanowią: zabytkowe obiekty sakralne, dwory, zabytkowe obiekty budownictwa ludowego oraz zabytkowe cmentarze, głównie ewangelickie. Zabytkowe obiekty sakralne - o dużej wartości krajoznawczej - występują w miejscowościach: Drawień, Gwda Wielka, Jeleniewo i Kusowo. Z występujących na

terenie gminy dworów do adaptacji na cele turystyczne nadają się dwór w Trzebiechowie z parkiem i zapleczem gospodarczym /obecnie dwór jest przystosowywany do funkcji turystycznej/ i w Gałowie. Istotną rolę dla rozwoju turystyki odgrywają też zabytkowe obiekty budownictwa ludowego. Już obecnie obserwuje się rosnące zainteresowanie turystów, w tym turystów zagranicznych, zarówno zwiedzaniem tych obiektów, jak również możliwościami dłuższego pobytu, w połączeniu z poznawaniem życia codziennego mieszkańców.

Atrakcyjność turystyczna gminy

O atrakcyjności turystycznej gminy Szczecinek decyduje szereg czynników, spośród których najważniejszymi są:

- korzystne położenie gminy względem dużych skupisk ludności miejskiej tej części Polski oraz w stosunku do głównych tras tranzytu turystycznego kraju /przez gminę przebiega jedna z głównych tras turystyki drogowej z południa Polski na wybrzeże/,
- duża atrakcyjność walorów środowiska przyrodniczego oraz niewielki stopień występujących zniszczeń środowiska i potencjalnych źródeł zagrożenia,
- imprezy: organizowane na terenie gminy, spośród których najważniejszą rolę odgrywają spływy kajakowe rzeką Gwdą i pętlą szczecinecką, imprezy sportowo-rekreacyjne o znaczeniu regionalnym i lokalnym. Obecnie obserwuje się coraz większe zainteresowanie turystów udziałem w takich imprezach jak:
 - obserwacje przyrodnicze np. wycieczki przyrodnicze o charakterze krajoznawczym organizowane dla indywidualnych turystów, jak również dla grup, głównie szkolnych,
 - imprezy kulturalne i folklorystyczne np. widowiska plenerowe, konkursy lokalne.

Obecnie na terenie gminy oferta istniejących atrakcji turystycznych jest stosunkowo bogata i skierowana do szerokiego grona odbiorców. W dalszym jednak ciągu do organizacji atrakcji w niewystarczającym stopniu włącza się miejscowa ludność. Jak wynika z

przeprowadzonych sondaży jest to przede wszystkim następstwem braku wiedzy o korzyściach, które mogą płynąć z przygotowania i obsługi oferowanych turystom atrakcji.

2.2. Uwarunkowania ekologiczne

Obszary chronione i wymagające ochrony

Na terenie gminy Szczecinek występują następujące obszary chronione mające wpływ na sposób użytkowania turystycznego:

- rezerваты przyrody oraz pomniki przyrody - udostępniane dla turystów na zasadzie zwiedzania. Należy podkreślić, że w rezerwach przyrody zgodnie z Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z 29. XII. 1987 r. /M.P. 1988 r./ obowiązuje zakaz wprowadzania jakichkolwiek zmian w naturalnych warunkach środowiska przyrodniczego. Są to wspomniane wyżej rezerваты: "Jezioro Kiełpino" i "Dęby Wilczkowskie" oraz 7 zatwierdzonych pomników przyrody.
- obszary chronionego krajobrazu ustanowione w celu ochrony i zachowania dla turystyki unikalnych krajobrazów wschodniej części Pojezierza Drawskiego i jezior szczecineckich.
- strefa ochronna o szerokości 100 m wokół jezior, w obrębie której istnieje zakaz lokalizacji obiektów kubaturowych.

Zagrożenia walorów

Na terenie gminy Szczecinek największe zagrożenie walorów turystycznych występuje ze strony gospodarki komunalnej a także ze strony gospodarki rolnej i użytkowania turystycznego. Należy podkreślić, że źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych oraz powietrza atmosferycznego zlokalizowane są przede wszystkim w mieście Szczecinek. W przypadku zagrożenia ze strony użytkowania turystycznego największa intensywność degradacji dotyczy szaty roślinnej oraz w mniejszym stopniu rzeźby terenu, wód powierzchniowych i gleb. Zjawiska te występują głównie w sąsiedztwie terenów o najwyższym stopniu koncentracji zagospodarowania turystycznego, zwłaszcza w Sporem, Drężnie, Starym Wierzchowie i Orawce. Ocena stanu środo-

wiska przedstawiono przy charakterystyce poszczególnych obiektów zagospodarowania turystycznego /tabela 1/ odnosząc je do 4-stopniowej skali degradacji.

2.3. Istniejąca infrastruktura turystyczna

Inwentaryzacja i ocena bazy turystycznej

Na terenie gminy Szczecinek zinwentaryzowano i oceniono w sumie 35 obiektów lub zespołów obiektów infrastruktury turystycznej dysponującymi łącznie 2741 miejscami noclegowymi. Dane dotyczące poszczególnych obiektów - zestawione w tabeli 1 - obejmują następujące cechy: położenie, rodzaj obiektu, gestor, liczba miejsc noclegowych /w rozbiciu na całoroczne i sezonowe/, charakter i standard zabudowy oraz stan środowiska. W poszczególnych kategoriach obiektów ilość miejsc noclegowych przedstawia się następująco:

- ośrodki wypoczynkowe: 226 miejsc noclegowych sezonowych,
- budownictwo letniskowe: 98 obiektów z 490 miejscami noclegowymi głównie sezonowymi,
- polo namiotowe i obozowiska o pojemności 1820 osób,
- campingi o pojemności 179 osób,
- pokoje gościnne i pensjonaty: 26 miejsc noclegowych całorocznych.

Lokalizację obiektów przedstawiono na załączonej mapie 1, w analogicznym jak w zestawieniu tabelarycznym układzie rodzajowym. Z analizy mapy wynika, że istniejące elementy zagospodarowania turystycznego występują przede wszystkim w północnej części gminy w otoczeniu jezior, zwłaszcza jez. Wierzchowo i Spore. Ma to bezpośredni skutek w środowisku przyrodniczym, bowiem w wielu przypadkach właśnie w strefach brzegowych jezior obserwuje się największe przekształcenia środowiska spowodowane w wyniku użytkowania turystycznego.

Jak wynika z zestawienia zbiorczego /tabela 1/ na terenie gminy największa liczba miejsc noclegowych /66 %/ występuje na polach namiotowych i obozowiskach. W obiektach budownictwa letniskowego znajduje się 18 % miejsc noclegowych, natomiast w ośrodkach wypoczynkowych i na campingach 15 % miejsc. Niewielki odsetek /1 %/

Tabela 1
Elementy infrastruktury turystycznej na terenie gminy Szczecinek

L.p. /*1/	Rodzaj obiektu Gestor Położenie	Liczba miejsc noclegowych C-całoroczne S-sezonowe	Charakter zabudowy i standard /*2/	Stan środowiska /*3/	Uwagi
1	2	3	4	5	6
1.	<u>Teren zabudowy turystycznej - camping</u> <u>Admin. Lasów Państw.</u> <u>ORAWKA</u>	S=85	domki campingowe, barakowozy, przyczepy campingowe i inne obiekty gł. /N/	IV	obiekty zlokalizowane na terenie gospodarstwa pracowników leśnych
2.	<u>Pole namiotowe</u> <u>Gestor prywatny</u> <u>ORAWKA</u>	S=30	teren niezagospodarowany	II	lokalizacja zgodna z planem gminy
3.	<u>Pole namiotowe</u> <u>Admin. Lasów Państw.</u> <u>ORAWKA</u>	S=50	teren niezagospodarowany	I/II	lokalizacja zgodna z planem gminy
4.	<u>Ośrodek wypoczynkowy</u> <u>Fundusz Związków Zaw.</u> <u>Prac. Kultury i Sztuki</u> <u>ORAWKA</u>	S=96	domki campingowe /S/	II	lokalizacja zgodna z planem gminy
5.	<u>Pole namiotowe</u> <u>Gestor prywatny</u> <u>ORAWKA</u>	S=50	teren niezagospodarowany	II	
6.	<u>Pole namiotowe</u> <u>Admin. Lasów Państw.</u> <u>ORAWKA</u>	S=30	teren słabo zagospodarowany, sanitariat	II	
7.	<u>Teren obozowiskowy</u> <u>Komenda Hufca ZHP w</u> <u>Szczecinku</u> <u>DREZNO</u>	S=500	zagospodarowana stacja harcerska /S/	II	na terenie obozowiska znajdują się podłączenia dla przyczep campingowych
8.	<u>Kolonia budownictwa</u> <u>letniskowego /prywatny/</u> <u>STARE WIERZCHOWO</u>	S=35	domki letniskowe /W/	I	lokalizacja zgodna z planem gminy
9.	<u>Kolonia budownictwa</u> <u>letniskowego /prywatny/</u> <u>STARE WIERZCHOWO</u>	S=300	domki letniskowe /W/	I	lokalizacja zgodna z planem gminy
10.	<u>Pole namiotowe</u> <u>Gestor prywatny</u> <u>STARE WIERZCHOWO</u>	S=40	teren niezagospodarowany	II III	teren wymaga uporządkowania ze względu na znaczne zaśmiecenie, lokalizacja zgodna z planem gminy
11.	<u>Pojedyncze obiekty</u> <u>letniskowe /prywatny/</u> <u>STARE WIERZCHOWO</u>	S=10	domki letniskowe /S/	-	obiekty adaptowane z istniejącej zabudowy wiejskiej, lokalizacja zgodna z planem gminy
12.	<u>Ośrodek wypoczynkowy</u> <u>PKP</u> <u>MAŁECHOWO</u>	S=30	budynek murowany, domki campingowe /W/	I	lokalizacja zgodna z planem gminy, planowana modernizacja oraz rozbudowa ośrodka do 150 miejsc noclegowych
13.	<u>Kolonia budownictwa</u> <u>letniskowego /prywatny/</u> <u>MAŁECHOWO</u>	S=30	domki letniskowe /W/	I III	następne obiekty w budowie, lokalizacja zgodna z planem gminy
14.	<u>Pole namiotowe</u> <u>Gestor prywatny</u> <u>NOWE GONNE</u>	S=50	teren niezagospodarowany	II	ze względu na lokalizację przy szosie obiekt przeznaczony gł. do obsługi ruchu tranzytowego, lokalizacja zgodna z planem gminy
15.	<u>Zajazd "Sokolnik"</u> <u>Gestor prywatny</u> <u>NOWE GONNE</u>	-	bar, parking	-	lokalizacja zgodna z planem gminy
16.	<u>Pole namiotowe</u> <u>Admin. Lasów Państw.</u> <u>SPORE</u>	S=30	teren niezagospodarowany	I	lokalizacja zgodna z planem gminy
17.	<u>Pole namiotowe</u> <u>Admin. Lasów Państw.</u> <u>SPORE</u>	S=30	teren niezagospodarowany	I	w gestii administracji leśnej, teren użytko- wany przede wszystkim przez grupy harcerskie jako teren obozowiskowy

1	2	3	4	5	6
18.	<u>Pole namiotowe</u> <u>Admin. Lasów Państw.</u> <u>SPORE</u>	S=30	teren niezagospoda- rowany	I	
19.	<u>Kolonia budownictwa</u> <u>letniskowego /prywatny/</u> <u>SPORE</u>	S=20	domki letniskowe o zróżnicowanym stan- dardzie	II	lokalizacja zgodna z planem gminy, teren je- dynie częściowo zagospodarowany
20.	<u>Kolonia budownictwa</u> <u>letniskowego /prywatny/</u> <u>SPORE</u>	S=85	domki letniskowe /W/, w tym 2 obiekty /N/	I	lokalizacja zgodna z planem gminy
21.	<u>Ośrodek szkoleniowo- wypoczynkowy "Drogo- wiec" Rejon Dróg Pu- blicznych SPORE</u>	S=30	budynek murowany /W/	I	lokalizacja zgodna z planem gminy, obiekt w trakcie remontu, przystosowanie do pełnienia funkcji całorocznej, przewidywane zmiany własnościowe
22.	<u>Ośrodek wypoczynkowy</u> <u>"Wodnik" WZSR</u> <u>SPORE</u>	S=70 S=100	domki campingowe i pawilon /W/, pole namiotowe	I I	lokalizacja zgodna z planem gminy, obiekt może zostać przekształcony do pełnienia fun- kcji całorocznej, pole namiotowe słabo zago- spodarowane
23.	<u>Camping</u> <u>Gestor prywatny</u> <u>SPORE</u>	S=70 S=100	domki campingowe /W/ pole namiotowe /S/	II II	lokalizacja zgodna z planem gminy, w budowie jest całoroczny pensjonat na 6 miejsc nocle- gowych oraz restauracja
24.	<u>Camping "Kasia"</u> <u>Gestor prywatny</u> <u>SPORE</u>	S=24 S=100	domki campingowe /W/ pole namiotowe /W/	II I	lokalizacja zgodna z planem gminy
25.	<u>Pojedyncze obiekty</u> <u>letniskowe /prywatny/</u> <u>SPORE</u>	S=10	domki letniskowe /N/	II	
26.	<u>Pole namiotowe</u> <u>Admin. Lasów Państw.</u> <u>nad jez. DOŁGIE</u>	S=40	teren niezagospoda- rowany, pomost	I/II	lokalizacja zgodna z planem gminy
27.	<u>Pole namiotowe</u> <u>Admin. Lasów Państw.</u> <u>nad jez. DOŁGIE</u>	S=30	teren słabo zagospo- darowany /jedynie sanitariat/, pomost	I/II	lokalizacja zgodna z planem gminy
28.	<u>Pole namiotowe</u> <u>Admin. Lasów Państw.</u> <u>nad jez. DOŁGIE</u>	S=20	teren niezagospoda- rowany, pomost	I/II	lokalizacja zgodna z planem gminy
29.	<u>Pole namiotowe</u> <u>Urząd Gminy</u> <u>GWDA WIELKA</u>	S=500	teren niezagospoda- rowany	III	według planu zagospodarowania przestrzennego gminy teren przeznaczony do zagospodarowania na cele rekreacyjne
30.	<u>Pensjonat "Mazepa"</u> <u>Gestor prywatny</u> <u>SWIĄTKI</u>	C=12	budynek murowany /W/	-	lokalizacja zgodna z planem gminy, ośrodek jazdy konnej, w obiekcie organizowane są różnego rodzaju atrakcje turystyczne
31.	<u>Pokoje gościnne</u> <u>Gestor prywatny</u> <u>JANOWO /KOŁONIA JANOWO/</u>	C=8	budynek murowany /S/	-	istnieje możliwość biwakowania w sąsiedztwie budynku, obiekt przeznaczony przede wszystkim dla myśliwych
32.	<u>Pole namiotowe</u> <u>Gestor prywatny</u> <u>TRZESIEKA - JANOWO</u>	S=30	teren niezagospoda- rowany	III	
33.	<u>Pokoje gościnne</u> <u>Gestor prywatny</u> <u>TRZESIEKA</u>	C=8	pokoje gościnne w istniejącej zabudo- wie /S/	-	
34.	<u>Pole namiotowe</u> <u>Admin. Lasów Państw.</u> <u>PARSECKO /nad jez. Radacz/</u>	S=30	teren niezagospoda- rowany	II	
35.	<u>Pole namiotowe</u> <u>Gestor prywatny</u> <u>DZIKI</u>	S=30	teren niezagospoda- rowany	II	lokalizacja zgodna z planem gminy

*1: wg numeracji obiektów na mapie 1

*2: standard obiektu: W - wysoki, S - średni, N - niski /obiekt substandardowy/

*3: stan środowiska w skali I-IV wg opisu w tekście

stanowią miejsca noclegowe w pokojach gościnnych i w pensjonacie. Podkreślenia wymaga fakt, że w ostatnich latach występuje w całym kraju proces przekształceń własnościowych obiektów zagospodarowania turystycznego, obejmujący przede wszystkim zakładowe ośrodki wypoczynkowe. Zjawisko to występuje także na terenie gminy Szczecinek, np. w miejscowości Spore, gdzie obiekty o charakterze wypoczynkowym wystawione są na sprzedaż.

Ważną cechą bazy noclegowej jest jej sezonowość. Obecnie aż 99 % miejsc noclegowych na terenie gminy ma charakter sezonowy. Należy podkreślić, że ostatnio w kraju obserwuje się ogólnie wzrost liczby obiektów całorocznych. Należy spodziewać się również analogicznych przekształceń wśród istniejących obiektów bazy noclegowej w gminie Szczecinek.

Oceniając standard zabudowy obiektów trwałych /tabela 1/ określano nie tylko ich ogólny stan techniczny, ale także wyposażenie. Jak wynika z analizy tej cechy na terenie gminy przeważają obiekty o standardzie średnim i wysokim, co uznać należy jako zjawisko korzystne. Stosunkowo nieliczne są obiekty o niskim standardzie, które w wielu przypadkach powinny zostać przeznaczone do rozbiórki.

Stan środowiska powierzchniowych obiektów bazy turystycznej /ośrodki wypoczynkowe, pola namiotowe, obozowiska/ odniesiono do tzw. stadiów degradacji turystycznej. Stadium I odnosi się do terenów, na których zniszczenia praktycznie nie występują a nacisk turystyczny jest niewielki. Stadium II występuje na obszarach, gdzie ruch turystyczny i zniszczenia mają charakter liniowy. Stadium III obejmuje te części np. ośrodków wypoczynkowych, gdzie zniszczenia powierzchniowe przeważają nad liniowymi. Stadium IV obejmuje obiekty, gdzie występują tylko zniszczenia powierzchniowe, a zatem występuje największe przekształcenie środowiska. Na terenie gminy w grupie ocenianych obiektów nie stwierdzono występowania IV stadium degradacji środowiska. Sprzyjające z punktu widzenia dalszego użytkowania turystycznego jest, że na terenie gminy zdecydowanie przeważają obiekty charakteryzujące się stosunkowo niewielkimi przekształceniami /I i II stadium degradacji/.

Baza gastronomiczna

Baza gastronomiczna związana z ośrodkami wypoczynkowymi w Sporem, Drężnie, Malechowie, Starym Wierzchowie i Orawce ma przede wszystkim charakter sezonowy. Są to głównie punkty małej gastronomii. Całoroczny obiekt /bar/ obsługujący ruch drogowy zlokalizowany jest w Gwdzie Wielkiej. Rolę taką pełni również sezonowy zajazd w Nowym Gonnem.

Obecnie - w nowych uwarunkowaniach ekonomicznych - zaczęły na większą skalę funkcjonować obiekty gastronomiczne nie związane bezpośrednio z poszczególnymi obiektami bazy noclegowej. Ze względów ekonomicznych obiekty żywieniowe w ośrodkach wypoczynkowych mają obecnie często charakter ogólnodostępny. Poszerza się ponadto wachlarz oferowanych usług. Obok podstawowych punktów stołówekowych pojawiają się dość powszechnie obiekty towarzyszące takie jak: kawiarnie, bary, bufety oraz punkty małej gastronomii.

3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze. Diagnoza postaw społecznych wobec rozwoju turystyki

Z najważniejszych uwarunkowań społeczno-gospodarczych rozwoju turystyki należy wymienić: stopień bezrobocia, strukturę własnościową i przestrzenną gospodarstw rolnych oraz nastawienie miejscowej ludności do obsługi ruchu turystycznego.

W 1995 r. zarejestrowanych było w gminie 1757 bezrobotnych. Mało korzystnym dla rozwoju agroturystyki w gminie jest fakt, że struktura własnościowa i przestrzenna sektora rolnego charakteryzuje się występowaniem gospodarstw wielkoobszarowych. W związku z tym występuje tu stosunkowo mała gęstość jednostek osadnictwa wiejskiego.

Z przeprowadzonych sondaży wśród mieszkańców gminy wynika, że nastawienie społeczności lokalnych do rozwoju turystyki jest ogólnie pozytywne. W szczególności można stwierdzić, że jest duże zainteresowanie miejscowej ludności podjęciem działań w kierunku obsługi ruchu turystycznego. Działania takie są już podejmowane, o czym świadczą takie inicjatywy jak: przyjmowanie gości w kwaterach pry-

watnych, sprzedaż turystom artykułów spożywczych, organizacja punktów gastronomicznych itp.

Mieszkańcy gminy w wielu przypadkach nie posiadają jednak podstawowej wiedzy dotyczącej zasad obsługi ruchu turystycznego. Stąd też celowe jest prowadzenie szkoleń wśród mieszkańców, które by propagowały idee rozwoju turystyki i sposoby włączenia się miejscowej ludności w działalność w tym zakresie.

4. Obecny system obsługi ruchu turystycznego

Na terenie gminy obsługa ruchu turystycznego odbywa się obecnie poprzez:

- ośrodek obsługi ruchu turystycznego w Szczecinku, gdzie istotne znaczenie ma obsługa komunikacyjna, usługi wyższego rzędu /np. handlowe, motoryzacyjne/; miasto poza funkcją zaopatrzeniowo-rozrządową ruchu turystycznego stanowi także ośrodek kulturalno-rozrywkowy dla turystów przebywających na terenie gminy,
- punkty obsługi ruchu turystycznego, którymi są wsie i obiekty obsługi turystyki i rekreacji, gdzie występuje podstawowa baza bytowa dla turystów przebywających na terenie gminy oraz urządzenia i obiekty bezpośrednio wykorzystywane przez turystów w trakcie wypoczynku np. obiekty i urządzenia wypoczynkowe i rekreacyjne w Sporem, Drężnie, Malechowie, Starym Wierzchowie i Orawce, a także inne elementy zagospodarowania turystycznego np: miejsca wypoczynkowe na szlakach turystycznych, parkingi itp.

W obsłudze turystyki na terenie gminy bardzo ważną rolę odgrywają szlaki turystyczne. Są to szlaki /mapa 1/: wodne, piesze, użytkowane również jako: rowerowe i konne - stanowią one podstawowy układ rozprowadzający ruch krajoznawczy w obrębie gminy. Ogólnie sieć szlaków nawiązuje do przedstawionego powyżej układu obsługi ruchu turystycznego oraz najważniejszych walorów turystycznych. Rolę węzła szlaków turystycznych pełni Szczecinek, gdzie rozpoczynają /lub kończą/ przebieg szlaki turystyki pieszej. Szczególną rolę na

terenem gminy odgrywa szlak wodny Gwdy i tzw. "pętli szczecinek-
kiej". Przystosowania do spływów kajakowych /usunięcie lub ograni-
czenie przeszkód/ wymaga odcinek szlaku od jez. Trzesiecko do jez.
Wielimie, co znacznie zwiększyłoby ruch turystyczny na szlaku.

Obecnie w obsłudze ruchu turystycznego coraz ważniejszą rolę
odgrywa miejscowa ludność. Są to - w niewystarczającym jeszcze sto-
pniu rozwinięte - usługi noclegowe oraz sprzedaż turystom własnych
produktów, głównie żywnościowych.

Na terenie gminy istnieje potrzeba koordynacji działań w zakre-
sie rozwoju turystyki, takich, jak: utworzenie banku danych, orga-
nizacja szkoleń, włączenie systemu obsługi turystyki w system
obsługi turystycznej Stowarzyszenia Gmin Pojezierza Drawskiego itp.
Należy dążyć do stworzenia lokalnego układu organizacyjnego turysty-
ki z ośrodkiem dyspozycyjnym w Szczecinku oraz rozwoju lokalnych
ośrodków obsługi /wsie i zespoły ośrodków turystycznych łącznie z
koloniami budownictwa letniskowego/ i pojedynczych punktów obsługi.

5. Ruch turystyczny - obecna i przewidywana wielkość oraz struktura rodzajowa

Ocenę wielkości ruchu turystycznego na terenie gminy przeprowa-
dzono na podstawie analizy stopnia wykorzystania obiektów bazy noc-
legowej w 1995 r. W przypadku ośrodków wypoczynkowych w okresie
letnim lipiec - sierpień wykorzystanie ich wynosiło prawie 100 %,
przy średnim pobycie turystów przez 14 dni. Pojemność turystyczna
pól namiotowych wykorzystywana jest tylko w 50 %, przy czym średni
pobyt wypoczywających wynosi 6 dni. Domki letniskowe są wykorzysta-
wane średnio przez 41 weekendów rocznie, przy średniej długości po-
bytu wynoszącym 2 dni /A. Kowalczyk, "Geograficzno-społeczne prob-
lemy zjawiska drugich domów", 1994/. Należy jednak nadmienić, że w
wielu przypadkach domki letniskowe wykorzystywane są podobnie jak
ośrodki wczasowe /od czerwca do września/, natomiast przez pozosta-
łą część roku są zamknięte. Stopień wykorzystania pensjonatu
"Mazepa" wynosi w ciągu całego roku około 40 %. Szacuje się, że
ruch turystyczny pobytowy na terenie gminy w 1995 r. wynosił

127 tys. osobodni.

Wielkość ruchu turystycznego weekendowego wynosi rocznie szacunkowo około 30 tys. osobodni. Ruch turystyczny beznoclegowy w formach krajoznawczych, występujący w największym stopniu w rejonie Starego Wierzchowa, Sporego i jez. Wielimie oszacowano na około 5 tys. osobodni rocznie.

Tak więc łącznie ruch turystyczny na terenie gminy wynosi obecnie około 162 tys. osobodni.

Wielkość ruchu turystycznego przewidywanego na terenie gminy oszacowano na podstawie zaproponowanego programu zagospodarowania turystycznego przedstawionego w tab. 3. Jest to docelowa wielkość ruchu turystycznego w gminie. Wynosi ona około 560 tys. osobodni, a więc w porównaniu do obecnej wielkości jest to wzrost ponad 3-krotny. Zbiorcze zestawienie wielkości ruchu turystycznego na terenie gminy Szczecinek przedstawia tabela 2. Z analizy wielkości ruchu turystycznego wynika, że na terenie gminy największe znaczenie ma ruch wczasowo-wypoczynkowy i letniskowy. Docelowo największy wzrost nastąpi w wielkości ruchu letniskowego /7,5-krotnie/.

Tabela 2.

Aktualna i przewidywana wielkość ruchu turystycznego na terenie gminy Szczecinek /w tys. osobodni/

Formy ruchu	Wielkość aktualna	Wielkość projekt.
wczasowo-wypoczynkowy	88	190
letniskowy	39	300
weekendowy	30	60
krajoznawczy	5	10
R a z e m	162	560

6. Typy produktu turystycznego

Na terenie gminy Szczecinek oferta odpowiednich typów produktu turystycznego wynika z występujących tu walorów, atrakcji turystycznych oraz imprez: turystycznych, rekreacyjnych, sportowych; rodzaju i standardu zagospodarowania turystycznego itp. czynników.

Bardzo wysoka atrakcyjność turystyczna tego terenu oraz ogólnie sprzyjające nastawienie miejscowej ludności do turystów sprawiają, że występują tu bardzo duże możliwości oferowania różnych typów tego produktu szczególnie w okresie letnim, a także i zimowym.

Obecnie na terenie gminy turystom oferowane są następujące typy produktu turystycznego:

a/ związane z obiektami i urządzeniami w strefach brzegowych jezior przystosowanymi do obsługi form wypoczynku świątecznego:

- jednodniowy wypoczynek nad jeziorami - bez noclegu - /plażowanie, kąpiel w jeziorze/, z dojazdem we własnym zakresie, z korzystaniem z usług gastronomicznych, wypożyczeniem sprzętu wodnego itp.,
- wypoczynek weekendowy z noclegiem w domku campingowym lub własnym namiocie na polu namiotowym, campingu, z zakresem usług j.w.,

b/ związane z wędrówkami po szlakach turystycznych:

- 1-2 dniowe wędrówki piesze szlakami turystycznymi z noclegami na polach namiotowych we własnym namiocie lub domkach campingowych, zwiedzanie rezerwatów przyrody, podglądanie życia zwierzyny leśnej,
- spływy kajakowe Gwdą lub pętlą szczecinecką,

c/ związane z pobytami:

- dwutygodniowe wczasy w ośrodkach wypoczynkowych z programem usług sportowo-rekreacyjnych związanych przede wszystkim z formami wypoczynku przy- i nawodnego oraz penetracją na sąsiadujących terenach leśnych.

7. Uwarunkowania formalno-prawne

Jedną z najważniejszych podstaw formalno-prawnych rozwoju turystyki w gminie Szczecinek jest obowiązujący plan zagospodarowania przestrzennego gminy. W planie tym zapisanych jest szereg projektowanych elementów przestrzennych przeznaczonych do obsługi turystyki. W przedstawionej w niniejszym opracowaniu koncepcji funkcjonowania turystyki w gminie ustosunkowano się do wszystkich zapropono-

wanych w planie propozycji, w większości je akceptując. W nielicznych przypadkach proponowanych zmian w stosunku do istniejących zapisów w planie przedstawiono propozycje alternatywnego zagospodarowania wraz z argumentami za tym przemawiającymi.

O możliwościach rozwoju turystyki decydują w wielu przypadkach uwarunkowania własnościowe. Na terenie gminy dotyczy to przede wszystkim własności ziemi i obiektów turystycznych. Właściciele poszczególnych obiektów przedstawiono w tabeli 1.

8. Chłonność turystyczna

Określenie chłonności turystycznej obszarów użytkowanych turystycznie ma istotne znaczenie z punktu widzenia ochrony środowiska przyrodniczego przed nadmierną wielkością ruchu turystycznego. Znajomość chłonności turystycznej pozwala na sterowanie ruchem turystycznym, którego wielkość jest uzależniona od odporności poszczególnych ekosystemów na użytkowanie turystyczne.

Chłonność turystyczna oznacza zdolność środowiska przyrodniczego do przyjęcia takiego obciążenia przez turystów, które zapewni optymalne warunki wypoczynku i nie spowoduje zachwiania równowagi biocenotycznej w środowisku. Chłonność świadczy więc o możliwości użytkowania turystycznego obszarów bez określenia ich funkcji i sposobu zagospodarowania.

W przypadku gminy Szczecinek określono chłonność turystyczną lasów i jezior. Dla powierzchni leśnych zastosowano wskaźnik chłonności 0,5 osoby/ha, natomiast dla jezior zastosowano 2 wskaźniki: 20 m²/osobę dla stref kąpieliskowych oraz 0,8 osoby/ha dla tzw. wód otwartych. W przypadku wód otwartych oznacza to użytkowanie 5 ha powierzchni wodnej przez dwie 2-osobowe jednostki pływające /łódzie żaglowe, łódzie wiosłowe, kajaki, rowery wodne/ itp.

Łączna jednorazowa chłonność turystyczna powierzchni leśnych przydatnych dla użytkowania turystycznego gminy wynosi 9.300 osób. Chłonność turystyczna jezior w gminie wynosi 33.150 osób, przy czym chłonność kąpielisk wynosi 30.000 osób, natomiast chłonność wód otwartych 3.150 osób. Tak więc na wodach jezior w gminie Szczecinek

może jednocześnie przebywać 1.575 jednostek pływających dwuosobowych lub 3.150 desek windsurfingowych. Należy nadmienić, że w przypadku stref kąpieliskowych należy mieć na uwadze fakt, że ich część powinna być przeznaczona na przygotowanie przystani wodnych, nabrzeży i pomostów dla jednostek pływających. Chłonność turystyczna poszczególnych jezior najbardziej przydatnych do użytkowania turystycznego przedstawia się następująco:

- jez. Wielimie	- 13.500 osób oraz 710 łodzi,
- jez. Wierzchowo	- 5.900 osób oraz 310 łodzi,
- jez. Dołgie	- 2.300 osób oraz 120 łodzi,
- jez. Wielatowo	- 1.400 osób oraz 70 łodzi,
- jez. Studnica	- 770 osób oraz 40 łodzi,
- jez. Wilczkowo	- 760 osób oraz 40 łodzi,
- jez. Rymierowo	- 730 osób oraz 40 łodzi,
- jez. Spore	- 660 osób oraz 35 łodzi,
- jez. Trzebiechowo	- 660 osób oraz 35 łodzi,
- jez. Dębno	- 580 osób oraz 30 łodzi,
- jez. Wierzchówko	- 410 osób oraz 20 łodzi.

Przyjmując, że na terenie gminy Szczecinek dla użytkowania turystycznego formy wypoczynku na- i przywodnego, jak i penetracja na terenach leśnych mają podobne znaczenie, jako wartość progową jednorazowej wielkości użytkowania turystycznego gminy przyjęto chłonność lasów, jako wartość mniejszą. A zatem jednorazowa chłonność turystyczna gminy wynosi 9300 osób. Wartość ta informuje, że w gminie może jednorazowo wypoczywać 9300 osób. Porównując tę wielkość z istniejącą bazą noclegową w gminie widać wyraźnie, że bazę tę można znacznie zwiększyć.

III. Strategia rozwoju produktu turystycznego

1. Cele strategii

Przedstawiona niżej strategia rozwoju produktu turystycznego w gminie Szczecinek ma charakter docelowy. Celem strategii jest taki rozwój produktu turystycznego, aby gmina i jej mieszkańcy uzyskali jak największe dochody z turystyki w warunkach ekorozwoju. Ważnym

celem jest także osiągnięcie wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej w gminie przez rozwój:

- bazy turystycznej,
- drobnego przemysłu, np. produkcja pamiątek turystycznych,
- rolnictwa, nastawionego na produkcję artykułów żywnościowych na użytek turystów,
- innych usług związanych pośrednio z rozwojem turystyki /np. usług motoryzacyjnych/, co związane jest - podobnie jak w w/w sektorach rozwojowych - z powstawaniem nowych miejsc pracy, zarówno na etapach inwestycyjnych /podczas wprowadzania nowych elementów infrastruktury turystycznej/, jak również w trakcie funkcjonowania poszczególnych obiektów.

2. Określenie preferowanych form turystyki

Na podstawie przedstawionych uwarunkowań rozwoju turystyki na terenie gminy Szczecinek określić można następujące, preferowane formy turystyki i związane z nimi jednostki obsługi. Są to:

1. turystyka pobytowa:

- turystyka pobytowa w całorocznym ośrodku turystyki elitarnej w oparciu o modernizowany pałac w Trzebiechowie,
- turystyka pobytowa w sezonowych ośrodkach wypoczynkowych w oparciu o zrestrukturyzowaną istniejącą bazę turystyczno-wypoczynkową /Orawka, Malechowo, Spore/,
- formy letniskowe na istniejących /Spore, Stare Wierzchowo, Malechowo/ i projektowanych /Grąbczyn, Orawka, Stare Wierzchowo, Gwda Wielka, Dzikie/ terenach budownictwa letniskowego na działkach o powierzchni nie mniejszej niż 10 arów, ze znacznym udziałem działek o powierzchni 15, 20 i 30 arów oraz na terenach wakacyjnej zabudowy willowej /Grąbczyn, Spore, Stare Wierzchowo/ o powierzchni działek 0,5 - 1 ha,
- pobyty w obiektach całorocznych adaptowanych z zabudowy wiejskiej dla turystyki /Brzeźno, Grąbczyn/ oraz w istniejących /Janowo, Trzesieka/ i projektowanych /Wierzchowo/

pokojach gościnnych w formach agroturystyki,

- sezonowe pobyty na polach carawaningowych i campingach /Orawka, Spore/,
- sezonowe pobyty obozowiskowe /Drężno, Jeleni Ruczaj/,
- pobyty w wielofunkcyjnym ośrodku turystyki i sportów wodnych /Gwda Wielka/ z programem pobytu w następujących projektowanych obiektach lub na terenach:

- centrum obsługi turystyki i sportów wodnych /domki campingowe, stanica wodna, pole namiotowe/,
- pobyty na terenie usług rekreacyjnych /kąpielisko, plaża/,
- pobyty na polu carawaningowym,
- pobyty w obiektach budownictwa letniskowego,
- jednocześnie z projektowanymi wyżej do wprowadzenia elementami zagospodarowania proponuje się dyslokację istniejącego boiska piłkarskiego położonego w bezpośrednim sąsiedztwie jeziora /z podniesieniem standardu istniejącego boiska spotowego zlokalizowanego ok. 300 m od jeziora w kierunku wschodnim/,

2. turystyka kwalifikowana: wędrowki piesze, rowerowe, konne, wodne, głównie w oparciu o szlaki turystyczne a turystyka konna także w oparciu o istniejący pensjonat z ośrodkiem turystyki i rekreacji konnej /Świątki/ oraz projektowaną bazę turystyki konnej /Grąbczyn/, jak również obiekty znajdujące się poza terenem gminy Szczecinek /Biały Bór/ a także w nawiązaniu do innych elementów zagospodarowania, takich jak: polo namiotowe istniejące /Dziki, Orawka, Spore, Stare Wierzchowo, Trzesieka- Janowo, nad jez. Dołgie, Parsęcko/ oraz projektowane do zagospodarowania /nad jez. Dołgie, Dębno, Łąkowe/, schronisko młodzieżowe /Wierzchowo/, stacja turystyki przyrodniczej stanowiąca bazę wypadową dla wędrowek przyrodniczych na obszarze proponowanego rezerwatu krajobrazowego /Brzeźno/, natomiast turystyka wodna w oparciu o stacje wodne /Orawka i Gwda Wielka/,

3. turystyka specjalistyczna: wędkarstwo, łowiectwo, żeglarstwo w oparciu o szereg elementów zagospodarowania, takich jak: ośrodek sportów wodnych /Gwda Wielka/, rybaczówka /Orawka/, pokoje gościnne dla myśliwych /Janowo, Trzesieka/, ośrodek turystyki specjalistycznej /Trzebujewo/ oraz pensjonat /Drawień/ proponowany do obsługi form turystyki specjalistycznej w miejsce planowanego zajazdu,
4. formy wypoczynku świątecznego w sąsiedztwie stref brzegowych jezior: Wielimie, Wierzchowo, Spore w oparciu o elementy zagospodarowania dla różnych form ruchu turystycznego oraz o wyspecjalizowane tereny obsługi wypoczynku świątecznego nad jeziorami: kąpieliska, plaże, parkingi; najważniejszą rolę pod tym względem spełniać powinny ogólnodostępne tereny usług rekreacyjnych w miejscowościach: Dziki, Grąbczyn, Gwda Wielka, Spore, Orawka, Stare Wierzchowo, Wierzchowo oraz specjalne tereny piknikowe przeznaczone przede wszystkim dla mieszkańców Szczecinka na terenie Janowa, nad jez. Wilczkowo,
5. obsługa drogowego ruchu turystycznego wzdłuż trasy drogowej Szczecinek-Koszalin, Szczecinek-Słupsk, Szczecinek-Połczyn Zdrój oraz Szczecinek-Poznań w oparciu o istniejący zajazd w Nowym Gonnem, projektowane elementy obsługi w Wierzchowie, Gwdzie Wielkiej i Parsęcku oraz istniejące i projektowane parkingi.

3. Kierunki restrukturyzacji zagospodarowania turystycznego

Problem restrukturyzacji zagospodarowania turystycznego na terenie gminy Szczecinek związany jest z:

- zmianami własnościowymi zagospodarowania turystycznego,
- zmianami funkcjonalnymi i podwyższaniem standardu obiektów,
- ekologizacją zagospodarowania i użytkowania turystycznego,
- dyslokacją niektórych obiektów zagospodarowania turystycznego,
- wprowadzaniem nowych elementów zagospodarowania turystycznego,
- wprowadzaniem większych niż dotychczas powierzchni działek przeznaczonych dla budownictwa letniskowego.

Dla terenów o największym natężeniu ruchu turystycznego oraz szczególnym znaczeniu w rozwoju funkcji turystycznych proponuje się opracowanie szczegółowych planów zagospodarowania przestrzennego. Należą tu przede wszystkim miejscowości: Gwda Wielka, Spore, Grąbczyn, Orawka i Stare Wierzchowo.

4. Wprowadzanie nowych form zagospodarowania turystycznego

Zagospodarowanie turystyczne dla potrzeb obsługi w/w preferowanych form turystyki - poza istniejącymi - obejmować powinno wprowadzanie następujących nowych elementów zagospodarowania turystycznego /mapa 2/:

- wielofunkcyjny ośrodek turystyki i sportów wodnych w Gwdzie Wielkiej,
- ośrodek turystyki elitarniej,
- ośrodek turystyki specjalistycznej,
- obiekty zabudowy wiejskiej adaptowane dla turystyki,
- kolonie budownictwa letniskowego,
- wakacyjna zabudowa willowa,
- ośrodki obsługi terenów zabudowy turystycznej i letniskowej /tereny usług rekreacyjnych/ oraz tereny piknikowe,
- pokoje gościnne,
- pola namiotowe,
- pola carawaningowe,
- obozowisko,
- stanica wodna,
- rybaczówka,
- baza turystyki konnej,
- stacja turystyki przyrodniczej.

5. Rozwój produktu turystycznego pod kątem możliwości przedłużenia sezonu turystycznego

Walory turystyczne gminy Szczecinek zasadniczo predestynują ten teren do rozwoju form turystyki letniej. Istnieją jednak możliwości przedłużenia sezonu turystycznego w okresie wiosennym i jesiennym

/zielone szkoły, grzybobranie, wędkarstwo, wędrowki konne, agroturystyka/ a w mniejszym stopniu w okresie zimowym /bojery, wędrowki konne i narciarskie/.

6. Zintegrowany system informacji turystycznej

Głównym elementem tego systemu powinna być Agencja Turystyki w Szczecinku współpracująca z obsługującą turystykę Stowarzyszenia Gmin Pojezierza Drawskiego Agencją Turystyki w Czaplinku. Obydwa te podmioty powinny prowadzić całość zagadnień związanych z funkcjonowaniem i rozwojem turystyki na tym terenie. Istotne jest, aby te podmioty ściśle współdziałały z ośrodkami informacji turystycznej w miastach północnej i środkowej Polski, w szczególności w: Koszalinie, Słupsku, Bydgoszczy, Toruniu, Warszawie i Łodzi oraz punktami informacji turystycznej zlokalizowanymi w recepcjach obiektów turystycznych w gminie Szczecinek.

Istotną rolę spełniać powinny także informacje umieszczone przy drogach turystycznych /tablice informacyjne, drogowskazy itp./, promujące atrakcje turystyczne gminy i przyciągające na ten teren turystów.

7. Kadry obsługi turystyki

Gmina Szczecinek o tak znacznym potencjale turystycznym powinna dysponować odpowiednio przygotowaną kadrą obsługi ruchu turystycznego. Kadra ta powinna skupiać się zarówno w organach administracji gminnej, jak i poszczególnych podmiotach obsługi ruchu turystycznego na terenie gminy.

8. Etapowanie strategii rozwoju turystyki

Realizacja przedstawionych poniżej etapów strategii rozwoju turystyki powinna być koordynowana przez władze gminy Szczecinek. W realizacji zadań uczestniczyć powinny także wszystkie podmioty działające w turystyce.

I etap /termin: 1996 - 1997 r./:

- utworzenie Agencji Turystyki w Szczecinku /wspólnie z Urzędem Miasta Szczecinek/,
- wprowadzenie do planu zagospodarowania przestrzennego gminy propozycji zawartych w tabeli 3,
- przygotowanie pakietu ofert inwestycyjnych,
- rozpoczęcie cyklu szkoleń dotyczących zasad rozwoju i obsługi turystyki a w szczególności agroturystyki,
- koordynacja działań w celu przygotowania pakietu imprez i atrakcji turystycznych w gminie,
- wznowienie wydania foldera na temat walorów turystycznych gminy,
- coroczne wydawanie kalendarza imprez,

II etap /termin: 1997 - 1998 r./:

- kontynuacja szkoleń /jw/ i popularyzacji idei rozwoju turystyki wśród mieszkańców gminy,
- zakończenie procesu przygotowawczego do realizacji inwestycji turystycznych,

III etap /termin: 1996 - 2000/:

- restrukturyzacja istniejącego zagospodarowania turystycznego,

IV etap /termin: 2005/:

- zakończenie procesu wprowadzania nowych form zagospodarowania turystycznego.

IV. Koncepcja wdrożenia strategii rozwoju produktu turystycznego.

Propozycje działań w celu rozwoju produktu turystycznego oraz zmiany planu zagospodarowania przestrzennego gminy.

Wdrożenie strategii rozwoju produktu turystycznego wiąże się z podjęciem szeregu działań, które warunkują powodzenie całej strate-

gii. Poniżej, w formie zestawienia tabelarycznego przedstawiono propozycje konkretnych działań dotyczących restrukturyzacji i ekologizacji istniejącego zagospodarowania i użytkowania turystycznego. Przedstawiono również propozycje weryfikacji zagospodarowania turystycznego projektowanego w obowiązującym planie gminy Szczecinek oraz propozycje wprowadzania do planu nowych elementów zagospodarowania turystycznego /tab. 3/. W tabeli zestawiono także aktualną oraz projektowaną pojemność turystyczną bazy noclegowej.

Zaproponowano również szereg działań, które określono jako: organizacyjno-kadrowe, popularyzatorskie, prawne, ofertowe i w sferze komunalnej. Działania te należy podejmować zarówno na szczeblu władz gminnych, jak również przez wszystkie podmioty działające w dziedzinie obsługi ruchu turystycznego w gminie.

1. Działania organizacyjno-kadrowe

Działania te mają na celu stworzenie organizacyjnych podstaw rozwoju turystyki w gminie. W ramach administracji gminnej proponuje się utworzenie referatu d/s turystyki. Referat ten powinien koordynować i stymulować wszelkie działania związane z rozwojem turystyki w gminie. W gestii Zarządu Gminy Szczecinek oraz Zarządu Miasta Szczecinek powinno być powołanie Agencji Turystyki. W zakresie zadań Agencji powinno być:

- utworzenie banku danych dotyczących gminnej oferty turystycznej /walory i atrakcje turystyczne, imprezy, noclegi, obiekty agroturystyczne, miejsca wypoczynku, rekreacji, możliwości zakupu działek pod budownictwo letniskowe, możliwości adaptacji obiektów wiejskich na cele turystyczne i letniskowe, oferty inwestycyjne itp/,
- działalność promocyjna,
- monitorowanie ruchu turystycznego.

Do obsługi turystyki powinna zostać zatrudniona wysoko kwalifikowana kadra. W przypadku referatu d/s turystyki w Urzędzie Gminy oraz w Agencji Turystyki powinny być to osoby z wyższym wykształceniem i odpowiednim przeszkoleniem. Na ten cel Zarząd Gminy powinien

Tabela 3. Propozycje działań restrukturyzacyjnych i projektowane elementy infrastruktury turystycznej w gminie Szczecinek

Lp.	Rodzaj obiektu* / Miejscowość	Proponowane działania	Pojemność bazy noclegowej:	
			Istn.	Proj.
1	2	3	4	5
I. ELEMENTY ISTNIEJĄCE WRAZ Z PROPOZYCJAMI DZIAŁAŃ RESTRUKTURYZACYJNYCH				
1.	<u>Teren zabudowy turystycznej-camping Orawka</u>	teren wymagający ogólnego uporządkowania, likwidacja obiektów substandardowych, wprowadzenie obiektów bazy noclegowej /domki campingowe o wysokim standardzie/ oraz elementów małej architektury i zieleni	85	100
2.	<u>Pole namiotowe Orawka</u>	wprowadzenie elementów zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/, parking	30	30
3.	<u>Pole namiotowe Orawka</u>	wprowadzenie elementów zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/, parking	50	50
4.	<u>Ośrodek wypoczynkowy Orawka</u>	utrzymanie w dotychczasowym stanie z docelowym podniesieniem standardu ośrodka	96	96
5.	<u>Pole namiotowe Orawka</u>	wprowadzenie elementów zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/, parking	50	50
6.	<u>Pole namiotowe Orawka</u>	wprowadzenie elementów zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/, parking	30	30
7.	<u>Teren obozowiskowy Orawka</u>	utrzymanie w dotychczasowym stanie	500	500
8.	<u>Kolonia budownictwa letniskowego Stare Wierzchowo</u>	utrzymanie w dotychczasowym stanie	35	35
9.	<u>Kolonia budownictwa letniskowego Stare Wierzchowo</u>	utrzymanie w dotychczasowym stanie	300	300
10.	<u>Pole namiotowe Stare Wierzchowo</u>	wprowadzenie elementów zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/; rekultywacja środowiska ze względu na występowanie znacznych przekształceń w wyniku użytkowania turystycznego; proponuje się nie wprowadzanie /przewidzianych w planie/ usług handlowych i gastronomicznych związanych z lokalizacją obiektów trwałych	40	40
11.	<u>Pojedyncze obiekty letniskowe Stare Wierzchowo</u>	utrzymanie w dotychczasowym stanie	10	10
12.	<u>Ośrodek wypoczynkowy Malechowo</u>	dalszy rozwój ośrodka zgodnie z planami gestora do maksymalnej pojemności 150 miejsc noclegowych	30	150
13.	<u>Kolonia budownictwa letniskowego Malechowo</u>	zakończenie budowy obiektów letniskowych, rekultywacja środowiska po zakończeniu procesu inwestycyjnego	30	60
14.	<u>Pole namiotowe Nowe Gonne</u>	wprowadzenie elementów zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/, parking	50	50
15.	<u>Zajazd Nowe Gonne</u>	budowa wysokostandardowego całorocznego zajazdu przeznaczonego głównie do obsługi ruchu drogowego	0	20
16.	<u>Pole namiotowe Spore</u>	wprowadzenie elementów zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/, parking	30	30

1	2	3	4	5
17.	<u>Pole namiotowe Spore</u>	wprowadzenie elementów zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/, parking	30	30
18.	<u>Pole namiotowe Spore</u>	wprowadzenie elementów zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/, parking	30	30
19.	<u>Kolonia budownictwa letniskowego Spore</u>	proponowana lokalizacja dalszych 30 obiektów letniskowych na działkach o powierzchni 15 arów, wprowadzenie elementów zieleni izolacyjnej oraz małej architektury	20	170
20.	<u>Kolonia budownictwa letniskowego Spore</u>	utrzymanie w dotychczasowym stanie	85	85
21.	<u>Ośrodek wypoczynkowy Spore</u>	utrzymanie w dotychczasowym stanie	30	30
22.	<u>Ośrodek wypoczynkowy Spore</u>	utrzymanie w dotychczasowym stanie	170	170
23.	<u>Camping/pensjonat Spore</u>	zakończenie procesu inwestycyjnego /pensjonat na 6 całorocznych miejsc noclegowych/, wprowadzenie elementów zieleni, podniesienie standardu urządzeń rekreacyjnych	170	176
24.	<u>Camping Spore</u>	utrzymanie w dotychczasowym stanie z wprowadzeniem nowych elementów zieleni	124	124
25.	<u>Pojedyncze obiekty letniskowe Spore</u>	podniesienie standardu, wprowadzenie nowych elementów zieleni	10	10
26.	<u>Pole namiotowe jez. Dołgie</u>	wprowadzenie elementów zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/, parking	40	40
27.	<u>Pole namiotowe jez. Dołgie</u>	wprowadzenie elementów zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/, parking	30	30
28.	<u>Pole namiotowe jez. Dołgie</u>	wprowadzenie elementów zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/, parking	20	20
29.	<u>Pole namiotowe Gwda Wielka</u>	proponowana zmiana funkcji - zob. pkt. 74 w tab. 3	500	-
30.	<u>Pensjonat Świątki</u>	proponowane zwiększenie pojemności obiektu	12	30
31.	<u>Pokoje gościnne/pole namiotowe Janowo</u>	utrzymanie w dotychczasowym stanie istniejącej bazy noclegowej; urządzenie pola namiotowego o pojemności 50 osób z proponowanym zagospodarowaniem: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty,	6	56
32.	<u>Pole namiotowe Trzesieka-Janowo</u>	wprowadzenie elementów zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/, parking; rekultywacja środowiska	30	30
33.	<u>Pokoje gościnne Trzesieka</u>	utrzymanie w dotychczasowym stanie	8	8
34.	<u>Pole namiotowe Parsęko</u>	wprowadzenie elementów zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/, parking	30	30
35.	<u>Pole namiotowe Dzikie</u>	wprowadzenie elementów zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/, parking	30	30

1	2	3	4	5
II. ELEMENTY PROJEKTOWANE				
36. <u>Kolonia budownictwa letniskowego</u> <u>Orawka</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 2,0 ha z planowaną lokalizacją parkingu na 50 samochodów oraz obiektu turystyki młodzieżowej lub rodzinnej na około 120 osób; proponowana zmiana funkcji i wprowadzenie zabudowy letniskowej na działkach o powierzchni 10 arów /20 działek/, wprowadzenie elementów zieleni	0	100	
37. <u>Pole caravaningowe</u> <u>Orawka</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 1,35 ha z planowaną lokalizacją urządzeń rekreacji ogólnodostępnej; proponowana zmiana funkcji i wprowadzenie pola caravaningowego oraz parkingu, wprowadzenie elementów zieleni	0	200	
38. <u>Teren usług rekreacyjnych</u> <u>Orawka</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 0,6 ha z planowaną lokalizacją pola biwakowego oraz usług gastronomiczno-handlowych; proponowana zmiana funkcji /rezygnacja z lokalizacji pola biwakowego ze względu na sąsiedztwo z proponowaną zabudową letniskową - zob. pkt. 36/, wprowadzenie urządzeń obsługi rekreacyjnej dla osady turystycznej Orawka, wprowadzenie elementów zieleni	0	0	
39. <u>Stacja wodna</u> <u>Orawka</u>	zgodnie z planem gminy teren przeznaczony do lokalizacji stacji wodnej	0	50	
40. <u>Rybaczówka</u> <u>Orawka</u>	zgodnie z planem gminy lokalizacja obiektu handlowego i gastronomicznego; proponowana zmiana funkcji z przeznaczeniem planowanego obiektu do całorocznej obsługi wędkarstwa	0	10	
41. <u>Kolonia budownictwa letniskowego</u> <u>Grąbczyn</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 5,0 ha z planowaną lokalizacją wioski turystycznej; proponowana zmiana funkcji z wprowadzeniem zabudowy letniskowej w 2 odizolowanych zielenią koloniach na działkach o powierzchni 15 arów /10 działek/ oraz 30 arów /10 działek/, wprowadzenie elementów zieleni	0	100	
42. <u>Kolonia budownictwa letniskowego</u> <u>Grąbczyn</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 4,2 ha z planowaną lokalizacją zabudowy letniskowej na działkach o powierzchni 10 arów; proponowane wprowadzenie zabudowy letniskowej w 2 odizolowanych zielenią koloniach po 20 działek każda, wprowadzenie elementów zieleni	0	200	
43. <u>Teren usług rekreacyjnych</u> <u>Grąbczyn</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 3,8 ha z planowaną lokalizacją ogólnodostępnych urządzeń sportowo-rekreacyjnych; wprowadzenie urządzeń obsługi rekreacyjnej dla miejscowości Grąbczyn, wprowadzenie elementów zieleni	0	0	
44. <u>Wakacyjna zabudowa willowa</u> <u>Grąbczyn</u>	wprowadzenie do planu gminy terenu o funkcjach letniskowych o powierzchni około 150 ha na glebach klasy VI, proponowana lokalizacja 150 obiektów letniskowych o charakterze wakacyjnej zabudowy willowej na działkach o powierzchni 1,0 ha każda; wprowadzenie zieleni izolacyjnej, urządzeń rekreacyjnych w strefie brzegowej jeziora	0	150	
45. <u>Pojedyncze obiekty letniskowe</u> <u>Grąbczyn</u>	adaptacja istniejących obiektów zabudowy wiejskiej na cele letniskowe, lokalizacja nowych obiektów letniskowych na starych siedliskach oraz w obrębie zabudowy wsi, wprowadzenie do planu gminy	0	100	
46. <u>Baza turystyki konnej</u> <u>Grąbczyn</u>	adaptacja istniejących obiektów gospodarczych z proponowanym zagospodarowaniem: całoroczny obiekt noclegowy, zaplecze gospodarcze dla koni, ośrodek rekreacji i jazdy konnej	0	10	
47. <u>Teren usług rekreacyjnych</u> <u>Wierzchowo</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 0,15 ha z planowaną lokalizacją ogólnodostępnych urządzeń sportowo-rekreacyjnych; wprowadzenie urządzeń obsługi rekreacyjnej dla miejscowości Wierzchowo; proponowane zwiększenie powierzchni do około 1,0 ha	0	0	
48. <u>Schronisko młodzieżowe</u> <u>Wierzchowo</u>	przystosowanie pomieszczeń w istniejącym obiekcie szkolnym do pełnienia funkcji sezonowego schroniska młodzieżowego	0	50	
49. <u>Pokoje gościnne</u> <u>Wierzchowo</u>	przystosowanie pomieszczeń istniejącej zabudowy wiejskiej do pełnienia proponowanej funkcji	0	50	
50. <u>Zajazd</u> <u>Wierzchowo</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 0,72 ha z planowaną lokalizacją zajazdu	0	20	

1	2	3	4	5
51.	<u>Ośrodek turystyki elitarnej Trzebiechowo</u>	obiekt utworzony w oparciu o zespół pałacowy; proponowany program zagospodarowania: wysokostandardowy hotel z obsługą gastronomiczną, ośrodek turystyki i rekreacji konnej, zaplecze rekreacyjne w parku i nad jeziorem /pomosty, kąpielisko, plaża, altanki, pawilony, fontanny, ścieżki spacerowe itp./, parking	0	50
52.	<u>Ośrodek turystyki specjalistycznej Trzebijewo</u>	zgodnie z planem gminy lokalizacja obiektów turystycznych; proponowana lokalizacja wysokostandardowego ośrodka turystyki specjalistycznej do obsługi wędkarstwa, łowiectwa i turystyki konnej na terenie proponowanego rezerwatu krajobrazowego	0	30
53.	<u>Kolonia budownictwa letniskowego Stare Wierzchowo</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 3,0 ha z planowaną lokalizacją ośrodka czasowego, wioski turystycznej lub zabudowy letniskowej; proponowana lokalizacja 20 obiektów letniskowych na działkach o powierzchni 15 arów, wprowadzenie elementów zieleni	0	100
54.	<u>Teren usług rekreacyjnych Stare Wierzchowo</u>	zgodnie z planem gminy teren z planowaną lokalizacją ogólnodostępnych urządzeń sportowo-rekreacyjnych do obsługi istniejącej zabudowy letniskowej	0	0
55.	<u>Wakacyjna zabudowa willowa Stare Wierzchowo</u>	wprowadzenie do planu gminy terenu o funkcjach letniskowych o powierzchni około 50 ha na glebach klasy VI, proponowana lokalizacja 50 obiektów letniskowych o charakterze wakacyjnej zabudowy willowej na działkach o powierzchni 1,0 ha każda; wprowadzenie zieleni izolacyjnej i urządzeń rekreacyjnych	0	250
56.	<u>Wakacyjna zabudowa willowa Stare Wierzchowo</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 10 ha na glebach klasy VI z projektowaną lokalizacją wioski turystycznej; proponowana lokalizacja 10 obiektów letniskowych o charakterze wakacyjnej zabudowy willowej na działkach o powierzchni 1,0 ha każda w nawiązaniu do sąsiedniej zabudowy letniskowej /zob. pkt. 55/	0	50
57.	<u>Wakacyjna zabudowa willowa Stare Wierzchowo</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 5 ha na glebach klasy VI z projektowaną lokalizacją campingu; proponowana lokalizacja 5 obiektów letniskowych o charakterze wakacyjnej zabudowy willowej na działkach o powierzchni 1,0 ha każda w nawiązaniu do sąsiedniej zabudowy letniskowej /zob. pkt. 55/	0	25
58.	<u>Wakacyjna zabudowa willowa Stare Wierzchowo</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 5 ha na glebach klasy VI z projektowaną zabudową letniskową na działkach o powierzchni 0,5 ha; proponowana lokalizacja 5 obiektów letniskowych o charakterze wakacyjnej zabudowy willowej na działkach o powierzchni 1,0 ha każda w nawiązaniu do sąsiedniej zabudowy letniskowej /zob. pkt. 55/	0	25
59.	<u>Teren usług rekreacyjnych Stare Wierzchowo</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 2,5 ha z planowaną lokalizacją pola biwakowego; proponowana lokalizacja urządzeń sportowo-rekreacyjnych do obsługi zabudowy letniskowej	0	0
60.	<u>Pole namiotowe nad jez. Łakowe</u>	leśne pole namiotowe o powierzchni 0,5 ha, proponowane wprowadzenie zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/	0	30
61.	<u>Pole namiotowe nad jez. Dębno</u>	leśne pole namiotowe o powierzchni 0,5 ha, proponowane wprowadzenie zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/	0	30
62.	<u>Pole namiotowe nad jez. Dębno</u>	leśne pole namiotowe o powierzchni 0,5 ha, proponowane wprowadzenie zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/	0	30
63.	<u>Pole namiotowe nad jez. Dębno</u>	leśne pole namiotowe o powierzchni 0,5 ha, proponowane wprowadzenie zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/	0	30
64.	<u>Małechowo</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 2,0 ha z planowaną lokalizacją ośrodka czasowego; proponowana rezygnacja z lokalizacji ośrodka ze względu na niekorzystne do zabudowy warunki fizjograficzne /zalesione zbocze doliny rzecznej o nachyleniach ponad 15 % oraz podmokły teren doliny Gwdy/	0	0

1	2	3	4	5
65. <u>Malechowo</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 2,0 ha z planowaną lokalizacją zabudowy letniskowej; proponowana rezygnacja z lokalizacji zabudowy letniskowej ze względu na niekorzystne do zabudowy warunki fizjograficzne /zalesione zbocze doliny rzecznej o nachyleniach ponad 15 % oraz podmokły teren doliny Gwdy/	0	0	
66. <u>Pole namiotowe nad jez. Dołgie</u>	leśne pole namiotowe o powierzchni 0,5 ha, proponowane wprowadzenie zagospodarowania: zadaszenia, ławki, miejsca na ognisko, kuchnia turystyczna, kosze na śmieci, sanitariaty, punkt poboru wody do picia/	0	30	
67. <u>Spore</u>	zgodnie z planem gminy teren z planowaną lokalizacją urządzeń turystycznych; proponowana rezygnacja z zagospodarowania turystycznego ze względu na niekorzystne warunki fizjograficzne /ekspozycja północna, niekorzystne warunki hydrogeologiczne/	0	0	
68. <u>Wakacyjna zabudowa willowa Spore</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 64 ha na glebach klasy VI z projektowaną lokalizacją urządzeń turystycznych; proponowana lokalizacja 64 obiektów letniskowych o charakterze wakacyjnej zabudowy willowej na działkach o powierzchni 1,0 ha każda	0	320	
69. <u>Teren usług rekreacyjnych Spore</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 2,0 ha z planowaną lokalizacją usług gastronomiczno-rozrywkowych; proponowane połączenie funkcjonalne z sąsiadującym obszarem - zob. pkt. 70	0	0	
70. <u>Teren usług rekreacyjnych Spore</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 2,0 ha z planowaną lokalizacją przystani wodnej z zapleczem; proponowane rozszerzenie programu usług sportowo-rekreacyjnych z przeznaczeniem do obsługi istniejącej i projektowanej zabudowy letniskowej	0	0	
71. <u>Pole carawaningowe Spore</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 4 ha na glebach klasy VI z projektowaną lokalizacją ośrodka wypoczynkowego; proponowana lokalizacja wysokostandardowego pola carawaningowego	0	200	
72. <u>Stacja turystyki przyrodniczej Brzeźno</u>	adaptacja obiektu wiejskiej zabudowy z przystosowaniem do pełnienia funkcji noclegowych i gastronomicznych, sala prelekcyjna, wprowadzenie elementów rekreacyjnych w sąsiedztwie obiektu, wprowadzenie do planu gminy	0	20	
73. <u>Pojedyncze obiekty letniskowe Brzeźno</u>	adaptacja wiejskiej zabudowy na cele letniskowe, wprowadzenie do planu gminy	0	10	
74. <u>Ośrodek turystyki i sportów wodnych Gwda Wielka</u>	utworzenie wielofunkcyjnego ośrodka turystyki i sportów wodnych o łącznej pojemności 800 miejsc noclegowych w oparciu o istniejące: pole namiotowe /zob. pkt. 29/ i boisko piłkarskie oraz projektowane: stanicę wodną /zob. pkt. 76/, zabudowę letniskową /zob. pkt. 78/ oraz teren usług rekreacyjnych /zob. pkt. 79/ - z proponowanym wprowadzeniem następujących elementów zagospodarowania: - centrum obsługi turystyki i sportów wodnych /zob. pkt. 75/, - teren usług rekreacyjnych z ogólnodostępnym kąpieliskiem i plażą /zob. pkt. 76/ oraz ogólnodostępnymi terenami sportowo-rekreacyjnymi /zob. pkt. 79/, - pole carawaningowe /zob. pkt. 77/, - kolonia budownictwa letniskowego /zob. pkt. 78/;	0	0	
75. <u>Centrum obsługi turystyki i sportów wodnych Gwda Wielka</u>	proponowane zagospodarowanie: nabrzeże, hangary, warsztaty naprawcze sprzętu wodnego, wypożyczalnia sprzętu wodnego, całoroczne /10 miejsc/ i sezonowe /90 miejsc/ obiekty noclegowe w domkach campingowych, stacja wodna z polem namiotowym /300 miejsc/ /zob. pkt. 74/	0	400	
76. <u>Teren usług rekreacyjnych Gwda Wielka</u>	zgodnie z planem gminy teren z planowaną lokalizacją stacji wodnej; proponowana zmiana funkcji z wprowadzeniem ogólnodostępnych usług rekreacyjnych: kąpielisko, plaża /zob. pkt. 74/	0	0	
77. <u>Pole carawaningowe Gwda Wielka</u>	zgodnie z planem gminy teren z planowaną lokalizacją zabudowy letniskowej; proponowana zmiana funkcji z wprowadzeniem pola carawaningowego /zob. pkt. 74/	0	200	
78. <u>Kolonia budownictwa letniskowego Gwda Wielka</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 7,0 ha z planowaną zabudową letniskową; proponowana lokalizacja 40 obiektów letniskowych na działkach o powierzchni 15 - 20 arów /zob. pkt. 74/	0	200	
79. <u>Teren usług rekreacyjnych Gwda Wielka</u>	zgodnie z planem gminy teren lokalizacji usług rekreacyjnych /zob. pkt. 74/	0	0	

1	2	3	4	5
80.	<u>Gwda Wielka</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 1,0 ha z planowaną lokalizacją obozowiska; proponowana rezygnacja z lokalizacji obiektu ze względu na niekorzystne warunki fizjograficzne /podmokły teren/	0	0
81.	<u>Kolonia budownictwa letniskowego Gwda Wielka</u>	wprowadzenie do planu gminy terenu o funkcjach letniskowych o powierzchni około 10 ha na glebach klasy VI, proponowana lokalizacja 3 odizolowanych zielenią kolonii po 10 działek o powierzchni 30 arów każda; wprowadzenie zieleni izolacyjnej, urządzeń rekreacyjnych w strefie brzegowej jeziora	0	150
82.	<u>Zajazd Gwda Wielka</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 0,8 ha z planowaną lokalizacją zajazdu	0	20
83.	<u>Teren usług turystycznych Gwda Wielka</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 0,5 ha z planowaną lokalizacją usług turystycznych; proponowane preferencje dla lokalizacji gastronomii	0	0
84.	<u>Obozowisko Jeleni Ruczaj</u>	wprowadzenie do planu urządzeniowego lasów terenu o funkcjach obozowiskowych o powierzchni około 12 ha na terenie istniejącej osady; proponowane zagospodarowanie dla obsługi form obozowiskowych oraz turystyki wodnej	0	200
85.	<u>Tereny rekreacyjne /piknikowe/ Janowo</u>	wprowadzenie do planu gminy terenu o funkcjach rekreacyjnych o powierzchni około 10 ha; proponowane zagospodarowanie: zieleni urządzona, elementy małej architektury, kąpielisko, plaża, urządzone dojścia do wody, urządzenia rekreacyjne	0	0
86.	<u>Parsecko</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 1,0 ha z planowaną lokalizacją zajazdu; proponowana zmiana lokalizacji, z przesunięciem proponowanej zabudowy w kierunku północnym, w bezpośrednim sąsiedztwie szosy Szczecinek-Połczyn Zdrój /zob. pkt 87/	0	0
87.	<u>Zajazd Parsecko</u>	wprowadzenie do planu gminy terenu o powierzchni około 1,0 ha z planowaną lokalizacją zajazdu /zob. pkt 86/	0	20
88.	<u>Pensjonat Drawień</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 0,2 ha z planowaną lokalizacją zajazdu; ze względu na położenie poza głównymi szlakami komunikacyjnymi proponowana zmiana funkcji i lokalizacja obiektu pensjonatowego do obsługi turystyki pobytowej związanej z terenami turystycznymi nad rzeką Gwdą i otaczającymi terenami leśnymi	0	20
89.	<u>Teren usług rekreacyjnych Dziki</u>	zgodnie z planem gminy teren o powierzchni około 0,3 ha z planowaną lokalizacją zabudowy letniskowej; proponowana zmiana funkcji z wprowadzeniem usług rekreacyjnych do obsługi zabudowy letniskowej planowanej nad jeziorem Rymierowo	0	0
90.	<u>Kolonia budownictwa letniskowego Dziki</u>	wprowadzenie do planu gminy terenu o funkcjach letniskowych o powierzchni około 10 ha na glebach klasy V i VI, proponowana lokalizacja 3 odizolowanych zielenią kolonii po 20 działek o powierzchni 15 arów każda; wprowadzenie zieleni izolacyjnej, urządzeń rekreacyjnych w strefie brzegowej jeziora	0	300
91.	<u>Kolonia budownictwa letniskowego Dziki</u>	wprowadzenie do planu gminy terenu o funkcjach letniskowych o powierzchni około 10 ha na glebach klasy V i VI, proponowana lokalizacja 3 odizolowanych zielenią kolonii po 20 działek o powierzchni 15 arów każda; wprowadzenie zieleni izolacyjnej, urządzeń rekreacyjnych w strefie brzegowej jeziora	0	300
92.	<u>Kolonia budownictwa letniskowego Dziki</u>	wprowadzenie do planu gminy terenu o funkcjach letniskowych o powierzchni około 3 ha na glebach klasy V, proponowana lokalizacja 20 działek o powierzchni 10 arów każda; wprowadzenie zieleni izolacyjnej, urządzeń rekreacyjnych w strefie brzegowej jeziora	0	100

utworzyć fundusz szkoleniowy pochodzący z pobieranych opłat od poszczególnych podmiotów turystycznych działających na terenie gminy. Zarząd Gminy powinien z tego funduszu wspomagać finansowo osoby pragnące podnosić swoje kwalifikacje zawodowe w zakresie obsługi ruchu turystycznego np. przez udział w odpowiednich szkoleniach, w kursach języków obcych. Na terenie gminy powinny być prowadzone krótkie i cykliczne szkolenia dla osób obsługujących ruch turystyczny.

2. Działania popularyzatorskie

Działania te powinny uświadomić mieszkańcom korzyści wynikających z rozwoju turystyki, stworzenie zachęt do inwestowania w tej dziedzinie i rozwijanie przychylnego nastawienia w stosunku do turystów. Propagowaniem idei rozwoju turystyki w świetle korzyści, jakie uzyskać mogą lokalne społeczności powinna zająć się Agencja Turystyki w Szczecinku przy współpracy z referatem d/s turystyki w Urzędzie Gminy oraz Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego.

3. Działania prawne

Działania te mają na celu stworzenie podstaw prawnych rozwoju turystyki w gminie. Podstawowe znaczenie ma w tym przypadku tworzenie a następnie ścisłe egzekwowanie prawa lokalnego. Przedstawione w tabeli 3 propozycje odnoszą się w wielu przypadkach do podstawowego aktu prawnego gminy, jakim jest plan zagospodarowania przestrzennego. W tabeli tej dokonano weryfikacji zarówno dyspozycji przestrzennych planu w dziedzinie turystyki, jak i zaproponowano wprowadzenie nowych elementów zagospodarowania turystycznego do planu.

W planie zagospodarowania przestrzennego gminy powinna zostać określona minimalna powierzchnia działek letniskowych. Proponuje się zapis określający minimalną powierzchnię na 1000 m², z preferencjami do lokalizacji działek o większej powierzchni. Należy również wprowadzić zapis, dotyczący lokalizacji tylko jednego obiektu letniskowego na jednej działce.

Bezpośrednio o możliwościach rozwoju turystyki w gminie decydują ustanowione akty prawne dotyczące podatków, funkcji i przeznaczeniu poszczególnych obiektów np. przeznaczenie obiektu komunalnego do obsługi ruchu turystycznego, wprowadzenie ulg podatkowych dla rolników - organizatorów usług agroturystycznych. Pośrednio o możliwościach tych decydują uchwały dotyczące np. statusu wsi letniskowej. Do planu gminy proponuje się wprowadzenie zapisu dotyczącego statusu wsi letniskowych dla następujących miejscowości: Spore, Stare Wierzchowo, Orawka, Drężno. Proponuje się dla tych miejscowości oraz dla ośrodka turystyki i sportów wodnych w Gwdzie Wielkiej opracowanie szczegółowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ze względu na wysoką atrakcyjność przyrodniczą oraz brak większych przekształceń środowiska proponuje się utworzenie i wprowadzenie do planu zagospodarowania przestrzennego gminy rezerwatu krajobrazowego obejmującego teren na południe od Wierzchowa, w rejonie jez. Wielatowskiego i Trzebiechowskiego /mapa 2/.

4. Działania ofertowe

Celem tych działań jest poszukiwanie inwestorów dla nowych inwestycji w turystyce lub adaptacji na cele turystyczne obiektów zabytkowych, nowych właścicieli lub dzierżawców istniejących obiektów turystycznych itp.

Podstawowe znaczenie ma w tym przypadku sporządzenie przez Zarząd Gminy atrakcyjnej oferty inwestycyjnej, w której określone powinny zostać wstępne uwarunkowania realizacji inwestycji. Oferta powinna objąć wszystkie propozycje zawarte w niniejszym opracowaniu, którymi są w szczególności:

- tereny budownictwa letniskowego, w tym wakacyjnej zabudowy willowej,
- ośrodek turystyki specjalistycznej,
- ośrodek turystyki i sportów wodnych,
- zajazdy,
- stacja turystyki przyrodniczej,

- pola caravaningowe,
- pola namiotowe,
- elementy infrastruktury komunalnej umożliwiające ogólny rozwój turystyki na terenie gminy oraz stwarzające oryginalny jej wizerunek /oflagowanie, logo/.

Dla poszczególnych propozycji inwestycyjnych powinny zostać przedstawione wstępne analizy opłacalności. Zadaniem gminy jest stworzenie inwestorom najdogodniejszych warunków do realizacji oferty. Poszczególne oferty powinny być kierowane do różnych odbiorców. Dla przykładu oferta dotycząca możliwości nabycia działek letniskowych powinna być skierowana głównie do mieszkańców miast: Poznania, Warszawy, Łodzi, Koszalina, Słupska i Bydgoszczy. W przypadku wakacyjnej zabudowy willowej oferta powinna być skierowana do wąskiego kręgu odbiorców, np. poprzez czasopisma gospodarcze, finansowe, do członków "Bussines Center Club", ludzi biznesu, których życiorysy i adresy drukuje "Gazeta Wyborcza" itp.

Należy zaznaczyć, że działania ofertowe mogą pokrywać się w wielu przypadkach z działaniami promocyjnymi i mogą być skierowane do tych samych odbiorców na rynku turystycznym.

5. Działania w sferze komunalnej

Działania w sferze komunalnej powinny doprowadzić do stworzenia podstaw prawidłowego funkcjonowania turystyki w gminie. Odnosi się to do takich elementów jak: budowa dróg dojazdowych, chodników w miejscowościach turystycznych, budowa ujęć wody pitnej, elementów gospodarki wodno-ściekowej, wywóz śmieci, a także dbałość o estetyczny wygląd i ogólną czystość na terenie gminy. Szczególne znaczenie ma uporządkowanie terenów o największym natężeniu ruchu turystycznego. Jednym z najważniejszych efektów tych działań jest stworzenie wyrazistego obrazu gminy odróżniającego gminę od innych terenów turystycznych w strefie pojeziernej. Ważną rolę odgrywa pod tym względem czytelne oznakowanie obiektów, miejscowości turystycznych a także poszczególnych atrakcji i walorów turystycznych.

6. System obsługi ruchu turystycznego

Miejscowości turystyczne

Główną rolę rozrządowo-obslugową ruchu turystycznego na terenie gminy spełnia Szczecinek. Należy przewidywać, że w przyszłości, wraz z wprowadzaniem nowych elementów obsługi, ranga miasta pod tym względem będzie rosła.

Ośrodki i punkty obsługi

Najważniejszymi ośrodkami obsługi na terenie gminy są wsie: Spore, Stare Wierzchowo, Drężno, Gwda Wielka, Gwda Mała, Wierzchowo oraz punkty obsługi turystów, którymi są m.in: istniejące pola namiotowe, elementy obsługi dróg turystycznych /np. Nowe Gonne/, obiekty zagospodarowania dla form specjalistycznych /Trzesieka, Janowo/ oraz obiekty gastronomiczne itp.

Układ szlaków turystycznych

Istniejący układ szlaków turystycznych na terenie gminy Szczecinek uznać należy jako ukształtowany prawidłowo. Utworzenia wymagają jedynie szlaki wędrowek konnych w oparciu o proponowaną lokalizację bazy turystyki konnej w Grąbczynie oraz istniejący pensjonat "Mazepa" w Świątkach, co przedstawiono na mapie 2. Zagospodarowania wymagają szlaki turystyki pieszej i rowerowej zwłaszcza na terenach leśnych między jeziorami: Wielimie, Dołgie i Spore.

Wprowadzenia elementów zagospodarowania wymaga szlak wodny Gwdy, spośród których wymienić należy przede wszystkim stanicę wodną, pola namiotowe oraz ogólnodostępne tereny usług rekreacyjnych przeznaczone dla różnych form turystyki i rekreacji, w tym dla obsługi turystyki wodnej.

7. Pojemność turystyczna

Pojemność turystyczna jest właściwością danego terenu wynikającą z walorów środowiska przyrodniczego oraz przypisanej mu funkcji, co wiąże się z odpowiednim sposobem zagospodarowania i użytkowania turystycznego. Pojemność turystyczna określa maksymalną liczbę osób,

która jednocześnie realizować może cele turystyczne, bez obniżania wartości elementów środowiska, a także korzyści turystycznych.

Dla określenia pojemności turystycznej gminy Szczecinek jako wartość progową jednorazowej liczby turystów przyjęto chłonność terenów leśnych, która stanowi pojemność turystyczną gminy. Wynika stąd, że na terenie gminy może jednorazowo wypoczywać 9.300 osób. Do tej wielkości należy projektować pojemność elementów zagospodarowania turystycznego gminy.

Pojemność istniejąca i projektowana obiektów bazy noclegowej w gminie w układzie rodzajowym jest następująca /tabela 4/:

Tabela 4. Pojemność turystyczna bazy noclegowej /w osobach/

Rodzaje obiektów	Pojemność istniejąca	Pojemność projekt.
ośrodki wypoczynkowe	226	546
zajazdy	-	80
pokoje gościnne	14	64
pensjonaty	12	56
campingi	179	394
poła namiotowe	1320	720
obozowiska	500	700
caravanningi	-	600
budownictwo letniskowe	480	2200
wakacyjna zabudowa willowa	-	1420
obiekty adaptowane dla turystyki	10	130
ośrodek turystyki elitarniej	-	50
stancje wodne	-	350
rybaczówka	-	10
baza turystyki konnej	-	10
schronisko młodzieżowe	-	50
ośrodek turystyki specjalistycznej	-	30
stacja turystyki przyrodniczej	-	20
Razem	2741	7430

Łącznie więc w obiektach bazy noclegowej na terenie gminy Szczecinek będzie mogło jednorazowo przebywać około 7,5 tys osób. W porównaniu do określonej chłonności turystycznej gminy /9.300 osób/ występują jeszcze znaczne rezerwy pozwalające na użytkowanie turystyczne środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadami ekorozwoju.

V. Strategia promocji produktu turystycznego

1. Rynek turystyczny gminy Szczecinek

Dla gminy Szczecinek podstawowy rynek turystyczny stanowią następujące miasta: Poznań, Koszalin, Bydgoszcz oraz Warszawa, Łódź i inne miasta środkowej i południowej Polski, zwłaszcza z Dolnego i Górnego Śląska oraz w nieco mniejszym stopniu takie ośrodki miejskie, jak Piła, Toruń i Włocławek. Potencjalnie znaczącym rynkiem turystycznym dla gminy są turyści przejeżdżający przez teren gminy z środkowej i południowej Polski na środkowe wybrzeże.

Szczególnie istotnym rynkiem dla gminy są mieszkańcy Szczecinka. Dotyczy to przede wszystkim form wypoczynku codziennego i świątecznego. Rynkiem turystycznym dla form kwalifikowanych jest młodzież, głównie szkolna i studencka z całej Polski. Perspektywicznie, zwłaszcza poza letnim sezonem turystycznym, potencjalnie istotny rynek turystyczny dla gminy powinni stanowić mieszkańcy Śląska /w tym przede wszystkim tzw. "zielone szkoły"/. Gmina Szczecinek stanowi bardzo atrakcyjny teren dla turystyki zagranicznej. Najważniejszym rynkiem jest w tym przypadku rynek niemiecki a także skandynawski.

2. Gmina Szczecinek w regionalnym i krajowym systemie informacji i promocji turystyki

Warunkiem prawidłowego rozwoju turystyki na terenie gminy jest właściwie funkcjonujący system informacji i promocji. Głównym elementem tego systemu powinna być Agencja Turystyki w Szczecinku. Agencja ta powinna współdziałać z punktami informacji turystycznej regionalnej na terenie Pojezierza Pomorskiego, a także znaleźć się w systemie informacji turystycznej województw środkowej Polski. Konieczne jest zbudowanie łączności bezpośredniej ze wszystkimi elementami związanymi z obsługą ruchu turystycznego w gminie, zwłaszcza między Agencją Turystyki a punktami informacji turystycznej zlokalizowanymi w miejscowościach o największym natężeniu ruchu turystycznego np. w Orawce, Sporem, Starym Wierzbowie. Jedną z metod działań informacyjnych i promocyjnych jest dotarcie do szerokiego

kręgu turystów przejeżdżających przez teren gminy. Turysta znajdujący się na parkingach i stacjach paliwowych przy drogach krajowych przebiegających przez teren gminy Szczecinek powinien uzyskać pełną i aktualną informację na temat możliwości noclegu, oferty turystycznej w gminie wraz z cennikiem itd.

3. Instrumenty polityki promocyjnej

Najważniejszymi instrumentami polityki promocyjnej gminy są:

- materiały informacyjno-promocyjne: informatory, foldery, plakaty, filmy, kalendarze, pamiątki turystyczne,
- udział w targach turystycznych, inwestycyjnych,
- imprezy rekreacyjne, rekreacyjno-sportowe, turystyczne, kulturalne, rozrywkowe, popularno-naukowe,
- konkursy, plenery /np. malarskie, rzeźbiarskie, fotograficzne/, aukcje,

Do zadań władz gminnych należeć powinno pełne sfinansowanie i wydanie następujących materiałów informacyjnych i promocyjnych:

- informatory bieżące dotyczące imprez kulturalnych, turystycznych, rekreacyjnych itd., w postaci materiałów broszurowych bezpłatnych,
- ogólne informatory dotyczące gminy,
- informatorów o bazie turystycznej komunalnej, o obiektach gminnych i ich udostępnieniu dla turystów itd.

Bardzo ważne znaczenie promocyjne ma organizacja imprez i atrakcyjnych wydarzeń, zwłaszcza cyklicznych, odbywających się na terenie gminy. Imprezy te mogą być organizowane przez różnych animatorów: zarówno przez gminę, osoby prywatne, jednostki kulturalne, społeczne, z branży rozrywkowej, sportowo-rekreacyjnej itp. Inspiacja, ścisła koordynacja oraz odpowiednie propagowanie tych działań powinno być w gestii Agencji Turystyki w Szczecinku.

Wskazane jest także prowadzenie takich działań promocyjnych na terenie gminy, jak:

- prowadzenie odpowiedniej polityki cenowej produktów turystycznych: posezonowe obniżki cen, wprowadzanie promocyjnie niskich

- turyści korzystający z bazy noclegowej sezonowej i całorocznej, usług gastronomicznych, handlowych, rekreacyjnych, motorzacyjnych, itp.: 40,- zł,
- turyści przebywający na polach namiotowych: 20,- zł,
- turyści korzystający z bazy letniskowej /wg szacunków 98% turystów w tej grupie zaopatruje się w miejscowej sieci handlowej/: 15,- zł,
- uczestnicy ruchu turystycznego weekendowego i krajoznawczego w gminie: 10,- zł.

Całkowity turystyczny potencjał konsumpcyjny gminy Szczecinek obecnie wynosi rocznie /1995 r./ około 3,1 mln zł. Z tej kwoty do budżetu gminy w formie dochodów pośrednich wpływa około 2 %, co stanowi w sumie 62 tys. zł. Jako dochód podmiotów gospodarczych zajmujących się obsługą ruchu turystycznego szacuje się 15 - 20 % potencjału konsumpcyjnego, co stanowi około 460 - 620 tys. zł.

W obecnej sytuacji łączne dochody bezpośrednie i pośrednie z turystyki do budżetu gminy w 1995 r. określić można na kwotę około 68 tys. zł.

W przypadku dochodów potencjalnych odnoszących się do docelowego zaproponowanego zagospodarowania turystycznego oraz przewidywanej wielkości ruchu turystycznego przyjęto taką samą drogę postępowania przy ich obliczaniu, jak w przypadku dochodów aktualnych. Przedstawione wielkości /tabela 5/ odnoszą się do cen z 1995 r.

Tabela 5.

Aktualne i potencjalne dochody z turystyki w gminie Szczecinek /w tys. zł, wg cen w 1995 r./

Rodzaj dochodów	Aktualne	Przewidywane
Turystyczny potencjał konsumpcyjny	3 115	11 450
Dochody bezpośrednie	6	200
Dochody pośrednie	62	230
Dochody razem	68	430

Jak wynika z powyższego zestawienia gmina Szczecinek może ponad 6-krotnie zwiększyć swoje dochody budżetowe z działalności w dzie-

- cen w początkowej fazie działalności nowych obiektów turystycznej, bonifikaty cenowe przy dłuższym lub powtarzającym się pobycie, rabaty dla dzieci i młodzieży,
- nakręcenie filmu video o walorach turystycznych gminy,
 - wznowienie foldera na temat walorów turystycznych gminy,
 - udział w targach i giełdach turystycznych wspólnie z gminami Stowarzyszenia Gmin Pojezierza Drawskiego,
 - honorowanie stałych gości gminy dyplomami, upominkami, wpisami do pamiątkowej księgi gminy.

VI. Aktualne i potencjalne dochody z turystyki dla gminy i jej mieszkańców

Dochody z turystyki wpływające do budżetu gminnego można podzielić ogólnie na:

- bezpośrednie - z tytułu podatków od nieruchomości i gruntów użytkowanych na cele turystyczne, dzierżaw gruntów komunalnych pod usługi turystyczne, opłaty z tytułu umieszczenia zapisów w planie zagospodarowania przestrzennego gminy zmiany przeznaczenia gruntów /gmina może pobierać opłaty od sprzedających grunty pod budownictwo, usługi turystyczne do 30 % wartości gruntu po ich sprzedaży/,
- pośrednie - podatki z działalności podmiotów gospodarczych obsługujących ruch turystyczny /handel, rzemiosło, usługi gastronomiczne, transportowe i inne/.

Dochody bezpośrednie są stosunkowo łatwe do określenia, natomiast dochody pośrednie są trudne do jednoznacznego oszacowania.

Jak wynika z uzyskanych danych z Urzędu Gminy dochody bezpośrednie do budżetu gminy z turystyki wyniosły w 1995 r. 6 tys. zł.

Dochody pośrednie z turystyki oszacowano na podstawie wielkości ruchu turystycznego w gminie w 1995 r. oraz analizy dziennych wydatków turystów wg poszczególnych grup rodzajowych. Na podstawie analizy powyższych cech określono średnie, dzienne wydatki turystów, które średnio na 1 osobę wynoszą:

dzinie turystyki. Dochody pośrednie, które oszacowano w zestawieniu jedynie na 2 % potencjału konsumpcyjnego przy podjęciu odpowiednich działań mogą wzrosnąć w jeszcze większym stopniu osiągając nawet 5 % potencjału.

W przypadku mieszkańców gminy, którzy nie prowadzą bezpośredniej obsługi ruchu turystycznego dochody z turystyki pochodzą głównie:

- ze sprzedaży lub dzierżawy działek letniskowych,
- ze sprzedaży produktów rolnych turystom,
- z pomocy w budowie domków letniskowych,
- z dozoru domków letniskowych w czasie nieobecności właścicieli.

Dochody z tego tytułu są trudne do oszacowania, jednakże stanowią w niektórych przypadkach znaczne uzupełnienie budżetów domowych.

W przypadku prowadzenia działalności gospodarczej związanej z obsługą ruchu turystycznego dochody oszacowano dla dwóch przykładów:

1. prowadzenia pola namiotowego o powierzchni 0,5 ha i pojemności 50 osób. Przy wykorzystaniu pola w 50% w ciągu 60 dni przy cenie 3 zł od osoby daje to dochód 4.500,- zł,
2. prowadzenia pokoi gościnnych - dla 4 pokoi o łącznej pojemności 12 miejsc noclegowych i wykorzystaniu przez 90 dni w 90% i cenie za miejsce noclegowe z wyżywieniem - 20 zł daje to dochód około 20.000,- zł.

W przypadku mieszkańców gminy Szczecinek przedsięwzięcia związane z rozwojem turystyki, a zwłaszcza agroturystyki wymagają w wielu przypadkach znacznych nakładów finansowych, którymi mieszkańcy nie dysponują. Obecnie istnieją coraz bardziej korzystne możliwości uzyskania na te cele środków finansowych z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Istnieją dwie zasadnicze drogi ubiegania się o te środki:

- A. dopłata ze środków Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa do oprocentowania kredytów na działalność w zakresie agroturystyki w gospodarstwie rolnym,
- B. ubieganie się o udział Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w finansowaniu przedsięwzięć z zakresu małej przedsiębiorczości na wsi.

Ad A:

Warunkami uzyskania dopłaty ze środków Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa do oprocentowania kredytów na działalność w zakresie agroturystyki w gospodarstwie rolnym są:

- agroturystyka prowadzona będzie jako dodatkowe źródło dochodu w rodzinnym gospodarstwie rolnym,
- działalność prowadzona będzie głównie w oparciu o własne zasoby pracy, bez zatrudniania stałych pracowników najemnych,
- rolnik ukończy przeszkolenie w zakresie prowadzenia agroturystyki,
- agroturystyka prowadzona będzie co najmniej do czasu spłaty zaciągniętego kredytu,
- baza noclegowa nie będzie przekraczać 20 łóżek.

Oprocentowanie kredytu wynosi obecnie 20 %, okres spłaty 8 do 10 lat, karencja spłaty kredytu 1 rok /jeśli kredytobiorca jest w wieku do 40 lat, to karencja na spłatę kredytu wynosi 2 lata/, przy czym odsetki w każdym przypadku spłaca się po rocznym okresie karencji. Należy jednak podkreślić, że 20 punktowe oprocentowanie kredytu wydaje się być stosunkowo wysokie. Uzyskanie kredytu wymaga wielu zabiegów i ogólnie kredyt ten należy uznać jako trudnodostępny.

Ad B:

Zasady ubiegania się o udział Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w finansowaniu przedsięwzięć z zakresu małej przedsiębiorczości na wsi dotyczą osób fizycznych lub osób prawnych prowadzących bądź podejmujących pozarolniczą działalność

gospodarczą na wsi. Pomoc ta może być realizowana w dwóch formach:

- pożyczki nieoprocentowanej lub
 - spłaty za kredytobiorcę części udzielonego kredytu bankowego.
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przez małą przedsiębiorczość określa: "wszelkie przedsięwzięcia gospodarcze na obszarze wiejskim poza rolnictwem, tworzące nowe stałe miejsca pracy, do 6 osób pełnozatrudnionych na stałe wliczając w to właściciela. W przypadku podmiotów już działających i starających się o pomoc finansową, ilość zatrudnionych w nich pracowników nie może przekraczać 6 pełnych etatów".

Spełnione muszą być ponadto następujące warunki:

- zapewnienia przez wnioskodawcę środków własnych w wysokości co najmniej 30 % kosztów przedsięwzięcia,
- pomoc nie może być większa niż 50 % kredytu w przypadku korzystania z niego,
- pomoc nie może być większa niż 10 000,- zł na jedno miejsce pracy, powstające w wyniku realizacji przedsięwzięcia,
- pomoc nie może przekraczać 60 000,- zł dla jednego podmiotu.

Zarówno osoby fizyczne, jak i prawne ubiegające się o pomoc powinny złożyć wniosek do banków współpracujących z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i finansujących dane przedsięwzięcie, wypełniony na formularzu wg wzoru określonego przez Prezesa Agencji wraz z następującymi załącznikami:

- wg wzoru określonego przez Prezesa Agencji:
 - plan przedsięwzięcia
 - opinię właściwego ODR
 - opinię Zarządu Gminy
- zaświadczenia, że wnioskodawca nie zalega z opłatami /ZUS, KRUS/ i podatkami oraz inne niezbędne dokumenty.

VII. Podsumowanie i wnioski

- 1/ Analiza uwarunkowań rozwoju turystyki na terenie gminy Szczecinek wykazała, że występują tu bardzo duże możliwości dalszego rozwoju produktu turystycznego. Przemysł turystyczny obok rolnictwa powinien stanowić wiodącą funkcję gospodarczą gminy.
- 2/ Obecnie na terenie gminy występuje baza noclegowa, w znacznej mierze sezonowa. Na bazę tę składa się w sumie 2741 miejsc noclegowych. Ruch turystyczny w 1995 r. wyniósł około 162 tys. osób. W 1995 r. wydatki turystów /turystyczny potencjał konsumpcyjny/ na terenie gminy kształtowały się na poziomie około 3,1 mln zł. Łączny dochód budżetu gminy z turystyki wynosi około 68 tys zł.
- 3/ Analiza chłonności turystycznej gminy wskazuje, że występują tu warunki do ponad 3-krotnego zwiększenia istniejącej bazy noclegowej.
- 4/ W niniejszej pracy proponuje się przeprowadzenie restrukturyzacji istniejącego zagospodarowania turystycznego. Proponowane działania restrukturyzacyjne obejmują m.in. zmiany funkcjonalne, podwyższanie standardu obiektów, propozycje likwidacji obiektów substandardowych i o standardzie niskim oraz wprowadzanie na to miejsce całorocznych obiektów wysokostandardowych, ekologizację zagospodarowania i użytkowania turystycznego. Proponuje się również rezygnację z niektórych zapisów w planie zagospodarowania przestrzennego gminy dotyczących projektowanych lokalizacji obiektów turystycznych /Malechowo, Spore/, zmiany ich lokalizacji /Parsęcko/ lub zmianę ich funkcji /Gwda Wielka, Stare Wierzchowo, Orawka/.
- 5/ Równoległe z prowadzoną restrukturyzacją istniejącego zagospodarowania turystycznego, na terenie całej gminy proponuje się wprowadzenie szeregu nowych elementów zagospodarowania turys-

tycznego. Po restrukturyzacji docelowo gmina powinna dysponować 7430 miejscami noclegowymi. Nowe elementy zagospodarowania stanowią: tereny budownictwa letniskowego, w tym tereny wakacyjnej zabudowy willowej, ośrodek turystyki i sportów wodnych, pola caravaningowe, pola namiotowe, obozowisko, zajazdy, schronisko młodzieżowe, ośrodek turystyki specjalistycznej, stacja turystyki przyrodniczej, ośrodek turystyki elitarniej, baza turystyki konnej, szlak turystyki konnej, szlaki piesze i rowerowe, ścieżki dydaktyczne, obiekty adaptacji wiejskiej zabudowy na cele turystyczne, rybacówka i tereny rekreacyjne dla obsługi kolonii budownictwa letniskowego.

- 7/ Wdrożenie proponowanych w pracy działań restrukturyzacyjnych w dziedzinie turystyki powinno doprowadzić do wzrostu ruchu turystycznego do około 560 tys. osobodni rocznie. Ten 4-krotny, w stosunku do obecnego, wzrost ruchu turystycznego powinien doprowadzić do zwiększenia dochodu budżetu gminy do około 430 tys. zł rocznie /wg cen 1995 r./.
- 8/ W gminie nie ukształtował się dotąd system informacji i promocji turystycznej, głównie ze względu na brak ośrodka koordynacyjnego. Rolę taką dla gminy i miasta Szczecinek powinna spełniać Agencja Turystyki w Szczecinku.
- 9/ Realizacja przedstawionej strategii rozwoju turystyki poza zwiększeniem dochodów budżetowych gminy i jej mieszkańców pozwoli także na zmniejszenie bezrobocia. Odnosi się to zarówno do zatrudnienia miejscowych osób na etapie inwestycyjnym, jak i bezpośrednio w obsłudze turystyki. Przy zakładanej rocznej wielkości ruchu turystycznego w jego obsłudze /w bazie noclegowej, gastronomicznej, handlowej, przy dozorcze obiektów, obsłudze parkingów, administracji itp./ powinno dodatkowo znaleźć stałe miejsce pracy 120 - 140 osób oraz 120-150 osób w sezonie turystycznym.